

TMMOB MMO BÜLTENİ

TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI YAYIN ORGANIDIR.
İKİ AYDA BİR YAYINLANIR YIL 1 SAYI 2 EKİM - KASIM 1994

sunuş...

... Bültenimizin 2. sayısı, ülkemiz gündeminin mühendisler için de yüklü olduğu bir dönemde yayımlanıyor. S. 2

kararlar...

Dergi gönderimi; Oda örgütlülüğü ve yapısının tartışılması; Danışma Kurulları; Üye aidatları... S. 4

oda meclisi ve oda yapısı tartışmaları

Oda seçim sistemi ve örgütsel yapısı ilerlemenin önünde engel değildir. Önemli olan azınlığın da kendini ifade etmesine imkan sağlayacak demokratik sistemi özümsemiş insan seçebilmektir... S. 5

entegre demir-çelik fabrikalarına yönelik özelleştirme planları...

... Siyasi iktidar gözden çıkarttığı KARABÜK gibi tüm ekonomisi demir-çeliğe bağımlı olan yoğun nüfuslu bir ilçenin bu karara karşı durabileceğini hiç hesaba katmadı... S. 7

kitap tanıtımı...

Küçük Güzeldir ...

S.8

mesleğimizle ilgili bir taslak, bir tepki...

Bu taslakta mesleğimizi çok yakından ilgilendiren olum- S.9

tmmob'dan haberler...

Kamuda çalışan mühendis ve mimarların özlük haklarının iyileştirilmesiyle ilgi i görüş ve öneriler. S. 11

panel...

Meslek örgütlerinin amaçları, işlevleri ve beklentiler... S. 13

ADANA Şubemizce 6-9 Aralık tarihleri arasında "Endüstriyel ve Evsel Atıksu" konularında bilgi ve teknoloji tanıtım eksikliğinin doldurulması amaçlı, 1. Atıksu Arıtma Panel, Seminer ve Sergisi düzenlenmiştir.

Ayrıntılı bilgi için:

Tel: (322) 227 25 44 - 227 32 84 Fax: (322) 227 32 87

" VE KARABÜK'TE ÇELİĞE SU VERİLDİ "

SUNUŞ

Çeşitli eksiklikler ve zorluklar ile yayımlamayı başardığımız Bülten'imizin ikinci sayısı ile üyemize ulaşmaktayız.

İlk sayımızdaki eksikliklerin başında hiç kuşkusuz çok sayıdaki dizgi hataları geliyor. İlk sayı olmanın, kurumsal yapıları tam oturamamanın, bir yayın çıkarmanın zorunlu süreçlerini (dizgi kontrolü gibi) atlamamanın getirdiği sorunları yaşadık.

Yayın Kurulu olarak ilk sayımızı en fazla biz eleştirdik ve eksiklerin yinelenmemesi için gerekli önlemleri almaya çalışıyoruz. İlk sayımız üyemize zamanında ulaşamadı. Odamızın içinde bulunduğu maddi sıkıntının bir sonucuydu bu. Bundan sonra çıkacak sayımızda bu sorunları da aşmak için gerekli

TMMOB
Makina Mühendisleri Odası
Haber Bülteni
EKİM-KASIM 1994
Sayı: 2 Yıl: 1

MMO Adına Sahibi
(Publisher)
Murat ÖNDER

Sorumlu Yazı İşleri Müd.
(Managing Editor)
Nergiz Bilgin

Yayın Komisyonu
KayaEFLANİOĞLU
Atilla ÇINAR
Ali BÜLBÜL
ElifÖZTÜRK

Baskıya Hazırlık
M. Yüksel KÖKEN

Dizgi
MMO - Gülşen AKTAŞ

Yönetim Yeri (Head Office)
Sümer Sk. 36/1-A
Demirtepe, 06440- ANKARA
Tel: 231 31 59
Fax: 231 31 65

önlemleri almaya çalışacağız. İlk sayımızda yazılarımızın çoğunluğu 'içerden' oldu. Oda Yönetim Kurulu ve Yayın Komisyonu üyelerinin ürünleri çokça yer aldı Bu sayımızdan başlayarak yazarlarımızın daha geniş bir çevreden olmasını sağlayacağız. 'Oda Meclisi' tartışmasıyla ilgili yazılarımızın bunun güzel bir örneği olacağına inanıyoruz.

Yine bu sayımızdan başlayarak, Oda'dan, TMMOB'dan, Kitap Tanıtımı gibi köşelerimizin sürekliliğini sağlamaya çalışacağız. Bültenimizin ikinci sayısı, ülkemiz gündeminin mühendisler için de yüklü olduğu bir dönemde yayımlanıyor. Gündem o denli yüklü ki, kimi zaman Bülteni yayına hazırlayanlar olarak gelişmeleri izlemekte bile zorlanıyoruz.

Bir yandan Özelleştirme Yasası Meclis'te görüşülüyor, öte yandan Karabük'te, Zonguldak'ta çalışanlar yaşamı durduruyor. Bir yandan bizler ülkemizdeki teknik eğitimi tartışıp, teknik öğretmenlerin mühendisleştirilmesi çabalarına mesleki sorumluluklarımız nedeniyle karşı çıkıyoruz. Öte yandan üniversitelerde öğretim üyeleri, öğrenciler YÖK karşıtı gösteriler düzenliyorlar. Öğretmenler ve öğrenenler sorunlarını kamuoyunun gündemine birlikte getirmeye çalışıyorlar. Bu arada günlük yazılı basınımızın gündeminde futboldaki güncelimiz, kamu bankalarındaki yolsuzluklar, çeşitli aşk cinayetleri veya bir ara seçim öncesi Türkiye manzaraları eşit puntolarla yer alıyor

İkinci sayımızı hazırlamakta olduğumuz bu günlerde Türkiye'de böyle karmaşık ve puslu bir ortam var. Ve puslu havayı sevip, puslu havadan yarar umanlar da var. Böyle havalardan yarar uman birileri bu arada 'onurumuz, mesleki ve demokratik haklarımız ve de milli birliğimiz için' 350-400 kişiyle miting düzenliyor. Puslu havanın tüm üyelerimizin çabalarıyla dağılacağına olan inancımızla, yeni sayılarda buluşmak dileğiyle.

BÜLTEN YAYIN KOMİSYONU

MERKEZ Sümer Sk.36/1-A Domirtepe ANKARA Tel: (312) 231 80 23 Fax:(312)23131 55	İSTANBUL ŞUBESİ İsklal cad. No: 99 Kat: 4 80060 Beyoğlu İSTANBUL Tel: (212) 245 03 63 Fax:(212)249 86 74	ANKARA ŞUBESİ Sümer Sok. 36/1 06440 Demirtepe/ANKARA Tel: (312)231 30 20 (2 hal) Fax:(312)231 80 22	İZMİR ŞUBESİ Ali Çebhkaya Bul. No: 12 Kati Dairel Alsancak/İZMİR Tel: (232) 463 41 98 Fax:(232) 422 60 39	ADANA ŞUBESİ 100. Yıl Bulvar. No: 122 Aldabnaz Apl Asma kal 01150 ADANA Tel: (322) 227 25 44 Fax:(322) 227 32 87	BURSA ŞUBESİ Elmasbaht eler Mh. Sabunevi Sok. Mühendis- lerkjh. No:19 Kat:1 16230 BURSA Tel: (222) 252 11 90 (4Hat) Fax:(224) 252 11 94	KOCAELİ ŞUBESİ Demiryolu Cad. Eski P.T.T. Sok. Bilgin ifh. 11/4-5 41200 irmitt/KOCAEÜ Tel:(262) 324 69 33 Fax:(262) 322 66 47	ESKİŞEHİR ŞUBESİ Hoşnudiye Mah. ismet inönü Cad. Yeşim Apt. No:2 Kat:3 Daire:5 ESKİŞEHİR Tel: (222) 231 38 54 Fax: (222) 231 38 54	KAYSERİ ŞUBESİ Vatan Cad. Harb-iş Apt. No:48 Kat4 KAYSERİ Tel: (353) 231 78 38 Fax : (353) 231 78 38
ZONGULDAK ŞUBESİ Meşrutiyet Mah. Hoşlepe Sk. Nol/B-9 ZONGULDAK Tel: (372) 253 69 64 Fax:(372)253 69 64	DIYARBAKIR ŞUBESİ Lise cad. 2 Sok. Çavuş- şoğlu-2Apt. No:5 Yenişehir DIYARBAKIR Tel: (412) 224 64 47 Fax:(412)224 64 47	DENİZLİ ŞUBESİ Atatürk Bulvarı SSK İşhanıKat:2 DENİZLİ Tel: (256) 263 36 38 Fax: (256) 263 36 38	KONYA ŞUBESİ Vali İzzelbey Cad. A. TopcuoğluSk. No:6/101 KONYA Tel: (332) 351 79 66 Fax : (332) 352 87 81	ANTALYA ŞUBESİ Atatürk Cad. Uçar İşhanı Kat4 No:5 07100 ANTALYA Tel: (242) 241 73 34 Fax: (242) 247 44 64	TRABZON ŞUBESİ Uzun Sok. Eba Çarşısı Kat4 No:33 61030 TRABZON Tel: (462) 322 14 77 Fax : (462)221 77 69	SAMSUN ŞUBESİ 19ÜldeC+1. No:35/3 SAMSUN Tel: (362) 432 51 30	GAZİANTEP ŞUBESİ Hürriyet Cad. Yıldız İşhanı Kat: 7 D:28 GAZİANTEP Tel: (342) 234 13 77 Fax : (342) 231 62 84	EDİRNE ŞUBESİ Orhaniye cd. No:31 Kı. D 2 22100 Kaleşi EDİRNE Tel: (284)213 08 40 Fax:(284)21308 40

YAYIN DÜNYASI'NA MÜHENDİSÇE BİR YAKLAŞIMIN ADI

İlk sayısı Haziran 1957'de "**MÜHENDİS** ve **FABRİKA**" adıyla yayımlanan Mühendis ve Makina Dergisi, Kasım 1957'de bu adı almıştır ve yayın hayatını 38 yıldır sürdürmektedir. Yayıncılığın zorluklarla yürütüldüğü ülkemizde, üstelik teknik bir yayını 38 yıl sürdürebilmek gerçekten bir başarı sayılmalıdır.

Makina Mühendisleri Odası'nın şu anda en güçlü sesi durumunda bulunan ve yaklaşık 40.000 üyesine ulaştırılan Mühendis ve Makina Dergisi, Odanın yayıncılık alanındaki politikası doğrultusunda yine siz üyelerinin büyük desteği ile, altı kişilik bir Yayın Komisyonu'nun özverili çalışmaları sonucunda hâla hayattadır. Hepimizin dergisi olduğuna inandığımız bu dergi sizlerin ilgisi ve desteği devam ettiği sürece "Teknik Bir Literatür" olma özelliğini devam ettirecektir.

Mühendis ve Makina Dergisi 1994 yılının ilk aylarından itibaren yayın politikasının içeriğini değiştirmiş ve mevcut Yayın Komisyonu kadrosunu yenilemiştir. Dergide yeni bir takım köşeler oluşturulmuş (Bilgisayar Dünyası, Yeni Ürünler, Önce Kalite gibi ...), Çeviri türündeki yazılara yer vermeye başlanmış, özel sayıların daha sık ve

daha zengin bir içerikle çıkması için gerekli ön çalışma tamamlanmıştır.

Eylül ayında KAYNAK, Ekim ayında OTOMOTİV özel sayıları basılmış, Kasım ayında KALİTE ve Aralık ayında da İŞÇİ SAĞLIĞI İŞ GÜVENLİĞİ konuları yine özel sayılar olarak yayım planına alınmıştır.

Yayın Komisyonu dergiyi 1995 yılından itibaren "konuya özel" sayılar halinde çıkartmayı düşünmektedir. Her sayıda temel olarak "bir konu ele alıp, o konuyu işlemek" fikri okuyuculardan yeterince destek bulduğu takdirde, dergi bu şekilde bir uygulamaya geçirecektir.

Mühendis ve Makina Dergisi Yayın Komisyonu, okuyucularından genel olarak dergi hakkında, yayınlanan makaleler hakkında, ya da yayınlanması istenilen konular hakkında kendilerine mektupla, fax'la ya da telefonla ulaşılmasını sabırsızlıkla beklemektedirler.

Onların tek amacı sizlere daha içerikli ve daha yararlı bir yayın sunabilmektir.

MÜHENDİS VE MAKİNA DERGİSİ
YAYIN KOMİSYONU

Ekim 1994

BASIN AÇIKLAMASI...

Dünya bilim, sanayi ve teknoloji'de ileri noktalara ulaşmış ve bilgi toplumu olma yolunda ilerlemektedir. Bilgi toplumu olmanın en önemli kriteri sorunları bilgi ile aşmaktır. Oysa ülkemizde, bilgi toplumu olma yolunda en önemli dinamiği oluşturması gereken üniversiteler ise liseleştirilmiş ve bilim üretmez hale gelmiştir.

Yıllardır YÖK baskısı nedeniyle üreticiliğine darbe vurulmuş olan üniversite öğretim üyeleri, asistanları ve uzmanları sonuna kadar özverileri ile bilimsel çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Tez çalışmalarını bile kendi küçük maaşları ile finanse eder duruma düşürülmüşlerdir.

Bir profesörün beçlik kadrosuna geçmek istemesi ile sorunlar kamuoyunun dikkatine sunulmuştur. Daha sonra bir hocamızın ağlaması ile sorunların boyutları herkesi düşündürür hale gelmiştir.

Ancak kamuda genel duyarsızlığa paralel olarak yeterince yankı uyandırmayan bu eylemlere bir yenisi eklenmiş, öğrencilerimiz YÖK'e kadar yürümüşlerdir. Yök'ün 12 Eylül askeri diktasının bir devamı olduğu hep yazılıp söylendi. Yök'ün bir üniversite koordinasyon merkezi değil, üniversite krallığı ve üniversiteler üzerinde bir sopa olduğunu en açık ortaya koyan yine YÖK'ün kendisi oldu. Bilim insanlarını demokratik olgunlukla karşılaması gerekirken, jandarma copu ile karşılaması bilim ile YÖK'ün nasıl karşı karşıya geldiğini, en iyi biçimde ifade etmektedir.

Bilim üretmesi istenen insanları, bizleri eğiten ve mühendis olmamızı sağlayan öğretmenlerimizi jandarma ile karşılayan YÖK'ü ve YÖK'ü hala yürürlükte tutan hükümeti şiddetle kınar, demokratik tavırları ile haklarını arayan ve topluma örnek olan öğretmenlerimizi bu haklı mücadelelerinde sonuna kadar desteklediğimizi bildiririz.

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
EĞİTİM KOMİSYONU

kısa ... kısa ... kısa ... kısa ... kısa

- * TMMOB Makina Mühendisleri Odası, Makina Mühendisliği kapsamında öğrenim gören bir 4. sınıf Üniversite öğrencisine, 1993'te aramızdan ayrılan Oda Yöneticimiz "SUAT SEZAL GÜRÜ" bursu verecektir. Bir yıllık olan burs süresince 1.500.000.-TL./ay ödenecektir. Başvurular için okul belgesiyle beraber Kasım sonuna kadar Oda Merkezine başvurulmalıdır.
- * 15.10.1994 tarihinde "MESLEK ÖRGÜTLERİNİN AMAÇLARI, İŞLEMLERİ VE BEKLENTİLER" paneli düzenlendi. Panel yöneticiliğini Kaya GÜVENÇ yaparken, konuşmacı olarak TMMOB Başkanı Yavuz ÖNEN, Oda Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet SOĞANCI ve Aykut GÖKER katıldılar.
- * 03.09.1994'te İzmir'de eski Oda Yöneticilerimizden Haluk SİLAY'ın anma günü etkinlikleri yapılmıştır.
- * Kasım 95'te düzenlenecek "ULUSLARARASI DOĞALGAZ KONGRESİ VE SERGİSİ"nin 1. duyurusu yapıldı.
- * 3-5 Mayıs 1995'te Antalya'da gerçekleştirilecek "2. ULUSLARARASI NÜKLEER TEKNOLOJİ KURULTAYININ" 1. duyurusu yapıldı.
- * Mühendis ve Makina Dergisi, Eylül '94 te Kaynak Özel Sayısı çıkarttı. 2. Kaynak Özel Sayısı'nın Ocak '95 te çıkartılmak üzere hazırlıkları yapılmaktadır.
- * 10.11.1994 tarihinde DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ PLATFORMU ile beraber Sivas ve Tunceli yöresindeki yerleşim alanlarının yakılması ve halkın göçe zorlanmasını kınayan basın açıklaması yapılmıştır.
- * 08.09.1994 tarihinde Bursa Şubemize yapılan saldırı ve Bursa Şube Yöneticilerimizin boy hedefi haline getirilmiş olması basın açıklamasıyla kınanmış ve Demokratik Türkiye'nin savunucusu olacağımız belirtilmiştir.
- * 08.09.1994 tarihinde Toktamış ATEŞ'e yapılan saldırı basın açıklaması ile kınanmıştır.

ODA YÖNETİM KURULU KARARLARINDAN . . .

KARAR NO: 75

Cari yıla göre bir önceki yılın aidatlarını ödemeyen üyelerimize dergi gönderilmemesine, üyenin borcunu ödemesi halinde, ödediği tarihten başlayarak dergi gönderiminin yeniden başlatılmasına, üyenin bu arada eksik kalan dergilerini tamamlamak istemesi durumunda, dergi bedellerinin tahsil edilerek üyeye gönderilmesine, KARAR VERİLDİ.

KARAR NO: 136

Yasa, tüzük ve yönetmeliklerle birlikte, 40 yıllık süreçte oluşan gelenekleri ile şekillenmiş ODA örgüt yapısının bugün geldiği nokta, 17 şube ve 49 il temsilciliği ve yaklaşık 41000 üyedir.

Temel işlevi, "kendi kapsamı içerisinde ülke ve kamu yararı ile üye haklarının korunmasına yönelik her türlü çalışmayı yapmak" olan Odanın bir yandan yaygın ve kitlesel örgütlenmeye sahip olması, öte yandan da değişik dünya görüşlerinin yönetimlerde bulunması, zaman zaman yapının tartışılmasını da gündeme getirmekte, bu tartışmaların sonuçları da Genel Kurullarda tüzük değişiklikleri ile somutlanmaktadır.

Ancak, ülkemizdeki her türlü siyasal ve ekonomik gelişmenin Oda örgütlülüğüne ve üyelerine yansımaları, öte yandan da her kesimin açıkça ifade ettiği şekli ile ülkenin bugün içinde bulunduğu durum Oda yapısının daha demokratik, daha kalıcı ve daha işlevsel bir şekle getirilmesi gerekliliğini kaçınılmaz olarak gündeme getirmektedir.

Yönetim Kurulumuz, bu nedenle, yapının ve işlevinin yeniden değerlendirilip sorgulanarak somut sonuçlar alınabilmesi amacıyla TMMOB örgütlülüğünü tartışmaya açmaktadır.

Çalışma programımızda "ODA MECLİSİ" olarak soyutladığımız, aslında Oda yapısının sorgulanması ve değerlendirilmesi anlamına gelecek bu tartışmanın yapılarak, somut sonuçlar alınması, Oda örgütlülüğü içerisinde yer alan her üyenin ve yöneticinin kişisel sorumluluğu olduğu düşüncesindeyiz.

Tartışmanın bir boyutu TMMOB-ODA, Oda-Şube-Üye ilişkileri, bir boyutu da mevcut Oda tüzük ve yönetmelikleri ile Oda yasasını belirleyen yasalar olarak şekillenmek durumundadır. Oda Yönetim Kurulumuz, ilk aşamada tartışma başlıkları olarak aşağıdaki konuları tespit etmiştir.

- Meslek Örgütlerinin Amaçları, İşlevleri ve Beklentileri
- Meslek Örgütleri ve Siyaset
- Demokrasi Anlayışı ve Demokratik İşleyiş
- Meslek Örgütlerinde Yönetim
- Profesyonel Yöneticilik
- Meslek Örgütlerinde Etkin Organizasyon
- Danışma Kurulları, Yeri, Yetki ve İşlevleri

Bunlara ek olarak, şubelerden gelecek konuyla ilgili görüşler ve konu başlıkları da tartışma kapsamına dahil edilebilecektir.

Yukarıda ana başlıkları belirtilen konular çerçevesinde;

1. Şube Yönetim Kurullarına;
  - Şube Yönetim Kurulu toplantılarında,
  - Şube Danışmalarında ve işyeri Temsilcilikleri Toplantılarında
  - Şube Bültenlerinde tartışmaya açmak ve gerektiğinde konuya yönelik panel ve toplantılar düzenlemek üzere görev verilmesine,
2. Konuyla ilgili oluşmuş veya oluşacak görüşlerin Şube Yönetim Kurullarınca düzenlenerek Oda Merkezi'ne iletmelerinin istenmesine,
3. Tartışmayla ilgili Oda yayınlarında sayfa ayrılmasına,
4. Tartışma konularının, Merkez Danışma Gündemlerine alınmasına,
5. Bu süreç sonucunda oluşacak görüşleri derlemek ve Oda ve TMMOB Genel Kurullarına taşımak üzere, Ağustos 1995 tarihi itibarıyla, üyeleri Oda organlarından seçilecek bir komisyon oluşturulmasına, KARAR VERİLDİ.

KARAR NO: 143

Şube Danışma Kurulları, "Şube çalışmalarını değerlendirmek ve geliştirilmesi için önerilerde bulunmak, yapılacak çalışmalar için üyelerin uzmanlık dalları, bilgi ve deney birikimlerini dikkate alarak aday önermek, etkinlik bölgesinde bulunan üyelerin şube çalışmalarına katılımlarını ve şube bağlarının kurulmasını sağlamak" gibi görevler yüklenmiş, gerek Oda çalışmalarıyla ilgili, gerekse ülke sorunlarıyla ilgili görüşlerinin oluşturulmasına zemin sağlayan vazgeçilemez organlardır.

Ancak, Şube çalışmalarına önemli katkılar sağlayan böylesine meşru zeminlerin kimi şubelerimizce şu ana kadar hiç değerlendirilmedikleri gözlemlenmektedir.

Bu nedenle;

- a) Şu ana kadar Danışma Kurullarını toplamamış Şube Yönetim Kurulları'nda, biran önce bu kurulları toplayarak, Yönetmelikte tanımlanan işlevleri çerçevesinde Danışma Kurullarını çalıştırmalarının istenmesine.
- b) Şube Yönetim Kurulları'ndan Oda Yönetim Kurulunun 136 nolu kararında belirlenen konu başlıklarını da tartışmak üzere Danışma Kurulları gündemine almalarının istenmesine,
- c) Danışma Kurullarında oluşacak görüşlerin Oda Merkezine iletilmesinin istenmesine, KARAR VERİLDİ.

KARAR NO: 174

20.08.1994 tarihli Denetleme Kurulu 3. Toplantı Tutanağının 3. maddesinde belirtildiği üzere;

1. 1989, 1990, 1991, 1992, 1993 yıllarına ait üye aidatlarının, 1994 yılı üye cari yıl aidatı olan 360.000.-TL. üzerinden alınmasına,
2. 1988 ve öncesi üye aidatı borçlarının Borçlar Hukuku hükümlerine göre toplanmasına,
3. Geçmiş yıllara ait üye ödentilerini ödemeyen üyelere haklarında yasal işlemlere başvurulacağı tebligatının şubeler tarafından yapılmasına, KARAR VERİLDİ.

ODA MECLİSİ VE ODA YAPISI TARTIŞMALARI

Bültenimizde sürekli yer alacak olan 'Oda Meclisi Tartışması' aşağıda yer alan tartışma başlıkları çerçevesinde başlatılmıştır. Tartışma başlıkları, bu sorunlara en doğru çözümleri getireceğine inandığımız uzmanlıktaki üyelerimize gönderilmiştir. Yanıtlar geldikçe, Bültenimizde yayımlanacaktır. Sorulara ilk yanıt veren Sn. Haşmet BİÇER'in yanıtlarını bu sayımızda bulacaksınız.

Tartışma Başlıkları:

1. Odamız bünyesinde örgüt içi katılım, üyenin Oda Yönetimi'ne katkısı nasıl sağlanmalıdır?
2. Birinci tartışma başlığına bağlı olarak, mevcut Oda seçim sisteminde ne tür değişiklikler gereklidir?
3. Birinci tartışma başlığına bağlı olarak mevcut Oda örgütsel yapısında ne tür değişiklikler gereklidir?
4. Üye Oda'ya karşı sorumluluklarını (uzmanlığını Oda hizmetine sunma, ödentisini ödeme vb.) yerine getiriyor mu? Getirmiyorsa, bunu sağlamak için neler yapılabilir?
5. Dördüncü tartışma başlığına bağlı olarak, üye ödentilerinin daha iyi toplanabilmesi için neler yapılmalıdır?
6. TMMOB ve MMO İşyeri Temsilciliği kurumu nasıl çalışmalıdır?
7. Odamızda profesyonel yöneticilik uygulamasının Odamıza sağladığı yararlar ve sakıncalı yanları nelerdir?
8. Mevcut Oda Mali İşler Yönetmeliği'ne göre yürütülen, Odamızın parasal düzeni ne tür değişiklikler gerektirmektedir?
9. Oda Merkezinde ve diğer birimlerde uzmanlık komisyonları nasıl oluşmalıdır, nasıl çalışmalıdır?
10. Odamızın Mühendis Eğitime katkısı, 'Uzman Mühendis' unvanının sağlanması nasıl bir çalışma ile gerçekleşmelidir?
11. Odamızın diğer Odalar ve farklı alanlardaki demokratik kitle örgütleriyle ne tür ilişkileri olmalıdır?

HAŞMET BİÇER :

TMMOB ve Odalarda yönetime gelmenin mücadele biçimi; "bir sınıfın diğer sınıf üzerindeki tahakkümünü yıkmaya ve yeni sınıfın tahakkümünü kurmaya yönelik bir siyasi kalkışmanın" iz

düşümü olarak şekillenmemelidir. Meslek örgütlerinde ele geçirme güdüsü, yerini, azınlıkta kalanların da kendisini ifade edebileceği bir katılımcı etiğe bırakmalıdır. Şu anda sorun yeni örgütlenmeden ziyade, sorunlarla başa çıkabilecek donanımda yeni insan tipinin oluşumuna katkıda bulunmak ve bu tür insanların yönetimlere gelmesinin sağlanmasıdır. Toplumsal geçiş dönemlerinde insan düşünsel ve fiziksel uzanım alanlarını yeniden gözden geçirir ve ilkin kendisine ve çevresine uyumsuzluk gösterir yeni yapısal arayışlara girer. Arayış örüntüleri oluşunca yeni sistem kavgalı ya da kavgasız yerine oturur. Bizim gibi ülkelerde bu örüntüler çoklukla başka ülkelerden kopyalandığından, sistem arayışının, insanımızın bu sistemin içini nasıl dolduracağına ilişkin nitel arayışları da içermesi gerekmektedir.

Oda seçim sistemi ve örgütsel yapısı ilerlemenin önünde engel değildir. Önemli olan azınlığın da kendini ifade etmesine imkan sağlayacak demokratik sistemi özümsemiş insan seçebilmektedir.

Oda-TMMOB bir kamu kurumudur. Devlet içindeki yeri yasalarla belirtilmiştir. Buna karşın burayı dernek gibi görmekten ziyade bu örgütün devlet içindeki işlevini ve rolünü artırıcı çabalara girmek gerekir. Örneğin, MPM'de, TSE'de, TÜBİTAK'ta, KOSGEB'de, YÖK'te, Yerel Yönetimlerde vb. kurumlarda ve kendi üstlendiği işlerde daha etkin olmasının önü açılmalıdır.

Bu örgütün renkliliği, çeşitliliği ve zenginliği yeni rollerle muhafaza edilmeli, ayrıca bu örgütteki daha dikey ihtiyaçlara yönelik organlar da teşvik edilmelidir. Örneğin, MMO-MEDAK gibi. Örgüt dışında da bu tür yapılanma istemlerine yardım edilmelidir. Örneğin, TÜTED, KAMUSEN, Tesizat Müh. Dergisi gibi.

Ödenti konusunda örgütte gereksiz gerginlikler yaratılmaktadır. Ödentiler; kamu alacakları nasıl alınıyorsa o yöntemle alınmalıdır. Çünkü burası gönüllülüğe dayalı bir örgüt değil zorunlu üyeliği esas alan bir Kamu Kurumudur. Ödenti tahsiline yaklaşımı kimi birimlerde tıpkı gönüllülüğe dayalı derneklerde olduğu şekliyle pragmatik yaklaşımla ele alınınca gereksiz taraf-olmalar ve bunun yarattığı, tarafları yıpratıcı gerginlikler oluşuyor.

Profesyonel yöneticiliğin; olmalı mı, olmamalı mı şeklinde tartışmaya açılması yanlıştır. Çünkü böylesi bir tartışma profesyonelliğin bir oda örgütüne gibi çağrışım yapmasına neden oluyor.

İsteyen yönetim profesyonel yönetici atar, iste-

meyen atamaz. Önemli olan yönetimin şu ya da bu yolla tabanın iradesini yönetim kararlarına yansıtılabilmeye yeteneğidir.

Oda'da ve TMMOB'daki asıl eksiklik Türkiye'nin diğer alanlarında da olan eksikliğidir. Yani üyenin çok kolayca katılacağı, hemen yanibaşında bulabileceği bir Oda ya da TMMOB organı olmaması ya da bunun işlememesidir.

- * Tartışma Grupları
- * Yargı Kurulları
- * İşyerinin Özel ve Sektörün Sorunlarına Yönelik İşyeri Tartışma Grupları
- * Sektörel Gruplar
- * Uzmanlar Kurulu
- * Danışmanlar Kurulu

- a) Örgütsel Uzmanlık
- b) Mesleki Uzmanlık
- c) Taktik ve Strateji Uzmanlığı
- d) Mesleki ve Genel Siyasi Yorumlama

Uzmanlığını benliğinde taşıyan insanlardan ve organlardan oluşan yapıların olmaması. Oda sorunları dışarıda taraflara tartıştırılmamalı, içeride çözüm ve uygulamaya dökülecek organ ve insanlarıyla konu ele alınmalıdır. Uzmanlık komisyonları da bu çerçevede ele alınırsa günceli yakalama ve istenen sonucu çıkarma daha kolaylaşır.

Odanın parasal sorunundan çok kaynaklarını yerli yerince kullanamama sorunu vardır. Merkez - Birimgücünü kanıtlamaya dayalı-çekişmesi sorunlara akılcı çözüm üretmeyi engellediği gibi, bu durum çözümsüzlükle birlikte kaynakları doğru kullanmaktan da alıkoyuyor. Merkez birime onay vermiyor, birim merkeze kaynak aktarmıyor. Bu çocukça güç gösterisinden başka bir şey değildir. Asıl güç gösterisi mesleki ve demokratik görevlerdeki çabalarda olmalıdır.

Odamızın ve TMMOB'nin uzman mühendis oluşumuna ve eğitimine katkısı; öncelikle "uzman mühendis" olmak isteyenlerin örgütlenmesini, onların derinlik kazanmasını teşvikle olmalıdır. Oda bünyesinde bunların yargı kurullarının oluşumunu teşvik, Oda dışında da "dernekleşmelerine" katkıda bulunmakla olmalıdır. Asıl önemlisi devletin demokratikleşmesi ile Oda'ya ve TMMOB'ye yeni işlevler bağlamında bunların ve kimi hizmet alanlarının Odalar tarafından belgelendirilmesinde uzman mühendis oluşumuna önemli katkılar sağlar.

Bir örgüt öncelikle üyelerine ve kendi amaçlarına ilişkin derinlik yaratmalıdır. Dikeylik oluşmadan sağlanacak yatay yapılanma hevesleri yatay oluşumların gerekliliğini bile tartışma konusu

haline getirebilir.

Öncelikle meslek örgütüyüz. Mesleki derinlik yakalamaya çalıştıkça diğer meslek dallarıyla ilişkinin zorunlu olduğu ortaya çıkacak; bunları evrensel akılcılıkla ele aldığımızda da karşımıza demokrasi sorunu çıkacaktır. Bunları çözmek için çabaladıkça örgütlülüğün ve dayanışmanın gerekliliği ortaya çıkacaktır. Dikey yapılanmanın gerekliliği kavranmadan yatay güçbirlikleri yapay kalır.

Oda örgütlülüğü güncel değişikliklerle günü karşılayacak hale gelebilmektedir. Gereken şey; ilginç yapı arayışlarından çok mevcut yapının içeri doldurmaktır. Yol arkadaşlığı yapabilecek insanları budamaktan ziyade onların da kendini ifade edebileceği yeni yapılar kurmak, çeşitlilik içinde birlik sağlamaktır. Odanın asıl gücünün herkesin kendini bulabileceği demokratik bir oda mekanizmasından geçtiğini anlamaktır. Makina Mühendisliği oldukça yaygın ve aynı anda etkin zengin bir daldır. Ayrıca MMO oldukça prestijli mühendislik dallarının, zengin düşünce ve nitelikli insan potansiyelinin örgütlü olduğu bir yerdir. İşte bu temelde "duyulmadık görülmedik ilginçlikte" bir Oda sistematiği, bir Oda örüntüsü aramak yerine; Odanın bu mesleki ve insan potansiyelinin görülmesi ve değerlendirilmesi çok daha önemlidir. Yönetici ve personel seçiminde de bu ölçüye özen gösterilmesi, arayışlarının gereksiz zeminlere kaymasını da önleyecektir.

İşyeri temsilciliği Odayı işyerine değil işyerini Odaya taşımalı, Oda bunu özendirmelidir. Oda örgütlülüğü, Oda iradesinden çok üye iradesini esas alan bir sistematiğe dönüşmeli, Oda gücünü buradan almalıdır. TMMOB'de bu yapıda yalnızca eşgüdüm örgütü olmalıdır. Üye ne kadar iradesini yansıtırsa, Oda bunu ne kadar örgütleyebilirse, TMMOB'de o kadar güçlü ve eşgüdüm örgütü olur. Yazılan etkinlik ve etkinlik boyutunda işyeri temsilcilikleri daha işlevsel olabilir. Oda Danışma Kurulu ya da Oda Meclisinde üretilenler de bu sistematiğin içinde olmalıdır.

Danışma Kurulu ya da meclis adı önemli değil, önemli olan burada üretilenleri değerlendiren organların, örneğin Oda Yönetim Kurulu'nun bunları izleyip izlemediğinin, işleyip işlemediğinin bir etiğe bağlanmasıdır. Oda Yönetim Kurulu'nun iradesi dışında zorunlu bir kurala değil etiğe bağlanmasıdır. Böylece yeni Oda ve TMMOB etikleri oluşmasıdır. 26.10.1994

Saygılarımla
Haşmet BİÇER
ODA Sicil No: 11865

ENTEĞRE DEMİR-ÇELİK FABRİKALARINA YÖNELİK ÖZELLEŞTİRME PLANLARI

Ülkemiz gündemini yıllardır meşgul eden özelleştirme ideolojisi DYP-SHP koalisyon hükümetinin iktidarda olduğu günümüzde yoğunlaşmış, ekonomik bunalımdan kurtulmak için hükümetin istikrar programının en başında özelleştirmelerin yapılması olmazsa olmaz koşul olarak yer almıştır. Kamu açıklarının en büyük sorumlusu, birer kambur olarak gösterilen KiT'ler gerçekte siyasi iktidarların bilinçli olarak popülizm uğruna ekonomik değerleri yok edercesine sarf etmelerinin sonucunda ağır sorunlarla yüzyüze kalmışlardır. Ancak tüm bu olumsuzluklara rağmen KiT'lerin hemen hepsinin aynı durumda olduğu söylenemez. Gerçekleri inkar eden özelleştirme ideolojisi artık hiçbirini ayrı ayrı değerlendirmeye bile gerek duymamaktadır. Özelleştirme isteğinin asıl gerekçesi artık tüm çıplaklığıyla ortadadır. Verimsizlik, teknolojik gerilik vs. gibi gerekçelerle asıl isteğin saklanması uğraşı fiyaskoya uğramıştır. Dünya genelinde, kapitalizmin bunalımını aşmak için geliştirilen neo-liberal politikalar özellikle az gelişmiş ülkelerde özelleştirmeyi dayatmaktadır. Özelleştirmeler hakkında çok kapsamlı çalışmalar yapıldı bu yazıda tekrar bunlara değinmek yerine daha somut örnekler vererek bu politikaların inceliklerine değinilecektir. Somut örnek olarak ise Türkiye sanayinde önemli bir yeri olan entegre demir-çelik tesislerine yönelik özelleştirme planları verilmiştir. Demir-çelik sektörümüzde entegre kapsamında üç büyük tesisimiz yer almaktadır. (ERDEMİR, KARDEMİR ve İSDEMİR) Sanayinin lokomotifini olan bu üç büyük tesise yönelik politikalar hükümetin 5 Nisan 1994 kararlarından sonra iyice netleşmiştir.

KARABÜK Demir-Çelik genç cumhuriyetin sanayileşme planı doğrultusunda 1939 yılında kurulmuştur. Kurulduğu dönem II. Dünya Savaşı öncesi, ulusal ekonomimizin dünyaya henüz az açık olduğu döneme rastlar. Demir-çeliği ithalat yoluyla karşılayan T.C. bu ihtiyacı gidermek ve özellikle o yıllarda demir-çeliğin savaş sanayi açısından önemini de dikkate alarak KARABÜK'ü kurmuştur. Savaş öncesi dönemde Alman ve İngiliz sermayelerinin birbiriyle olan yoğun rekabet ortamından yararlanılarak gerekli finansman, teknik danışmanlık sağlanmıştır. KARABÜK ülkemizin sanayileşmesinde yüklenmiş görevi gerek doğrudan üretim gerekse de üretken mühendislik katkılarıyla başarıyla sürdürmüştür. KARABÜK, planlandığı dönemde çok kısa bir süre içinde kurulmuştur.

ERDEMİR'in kurulması ise 1944 yılında planlandığı halde ancak 1965 yılında tesisler üretime geçebilmiştir. Aradan geçen yirmi küsur yılda nelerin olduğuna kısaca değinelim. 1944 yılında dönemin Başbakanı Saraçoğlu tarafından Kdz. Ereğli'de yassı demir-çelik mamulleri üretecek bir entegre demir-çelik tesisinin kurulması öngörülmüştür. Ancak ABD bu projeye sıcak bakmaz ve kredi, danışmanlık taleplerini red eder. Hatta o dönemlerde KARABÜK'te bile üretimin durdurulmasını önerir, lokomotif üretecek bir fabrika için gerekli kredilerin verilmesini de veto eder. ABD'nin o dönemlerdeki politikası az gelişmiş ülkelerde ancak tükeytime yönelik hafif sanayilerin desteklenmesi ara malı üretecek temel sanayilerin oluşumunu engellemeye dayanıyordu. Ancak II. Dünya Savaşı'ndan sonra batı kapitalizmi

ekonomik bunalımını aşmak amacıyla az gelişmiş ülkelere yönelik sürdürdüğü bu politikasında değişiklikler yaptı ve yeni bir birikim modelini ABD'nin önderliğinde uygulamaya koydu. Bu model AGÜ '(Az Gelişmiş Ülkeler) lerde 'yabancı sermaye yasalarının' çıkarılması yani hukuki alt-yapıların düzenlenmesinden sonra artık kontrol sanayi olarak görülmemen demir-çelik, petro-kimya gibi sanayilerin bu ülkelere transfer edilmesine dayanmaktadır. Bu transfer sırasında yine gelişmiş kapitalist ülkejeor makina, teçhizat ve teknoloji satarak büyük karlar elde ettiler. Kapitalizm bunalımını bu şekilde aşmayı başardı. Ancak günümüzde yine bir bunalım yaşamaktadır. Kapitalist sistem doğası gereği dönem dönem bunalıma girer. Ve bunalımını aşmak için yeni politikalar üretir. Günümüzde yaşadığı bunalımın nedeni de kar oranlarının düşme eğilimidir. Sanayi tesislerinin kapasitelerinin aşırı büyümesi ve yeni pazarların yaratılmaması kar oranlarını düşürmüştür. Bunalımı aşmak için izlenen politika, uluslararası tekelleri yaratmış ve kapasiteleri tekrar kontrol altında tutma uğraşı içindedir.

Serbest piyasa denilen kavram sadece ideolojiden ibarettir. Gerçekte ekonomi sürekli denetim altındadır. Var olan pazarlar en kolay yoldan kapitalizmin kurallarına uygun şekilde kontrol altına alınmak istenmektedir. Özelleştirme yani kamu işletmelerinin herhangi bir şekilde özel sektöre devri bu amacı gerçekleştirmenin önemli ayağıdır. Dünya Bankası'nın vermiş olduğu kredilerde, sadece modernizasyon ve çevre koruma projelerinin şart koşulması da kapasite artışlarına engel olma çabalarını açıkça ortaya koymuştur. Bu kredilerden yararlanarak teknolojilerini yenileyen kamu işletmeleri bu kez özelleştirme ablukasını altındadır. Nitekim Latin Amerika ülkelerinde başarıyla gerçekleştirilen plan çok geçmeden Türkiye'ye de uzanmıştır. Burada ister istemez konu kapsamı biraz genişledi. Ancak olayları daha iyi anlatmak için araya bazı açıklayıcı bilgiler serpiştirmenin yerinde olduğunu düşünüyorum.

Gelelim tekrar Türkiye'ye ve 5 Nisan 1994 ekonomik istikrar kararlarına. Bu kararların içinde özelleştirmelerin hızlandırılacağı ve KARABÜK Demir-Çelik kompleksinin bu doğrultuda kapatılması gerektiği açıklanmıştır. Siyasi iktidarın bu konuda kararlı olduğu kesindir. Bazı geri adım atmalar söz konusu olmasına rağmen diğer alanlarda yapılan uygulamalar KARABÜK'ün gözden çıkartıldığını doğrular niteliktedir. Gözden çıkartıldığı kesindir ancak siyasi iktidar KARABÜK gibi tüm ekonomisi demir-çeliğe bağımlı olan yoğun nüfuslu bir ilçenin (yaklaşık 70.000 kişi) bu karara karşı durabileceğini hiç hesaba katmadı ya da büyük bir cesaret gösterisi yapmaya yeltendi. Ancak toplumsal muhalefetin gücünü ve kararlılığını Ankara'dan tesbit etmeye kalkarken yanlışlığa düştü. Herhangi bir iş güvencesinin var olmadığı ve işsizliğin had safhaya ulaştığı bir dönemde doğal olarak kitleler kendi çıkarlarını korumak için harekete geçtiler. Söz konusu olan stratejik ve sanayinin lokomotifini olan sektörlerle yönelik politika değişiklikleri olduğunda yine doğal olarak asıl gerekçelerin neler olduğu araştırılmaya ve kitleleri bilinçlendirme çabalarına gidildi. Bilinçlenen kitleler daha doğru tesbitler yapmaya başladılar. Yaşanan bu süreç uzun yıllar depolitize olmuş insanları uyandırması açısından son derece yararlıdır.

İnsanların kendi yaşamlarına ilişkin kararlar alınırken örgütlü olmalarının sağlayacağı güç yeniden önem kazanmaya başladı.

Yine demir-çelik sanayimize dönerek ülkemiz somutunda yaşananlara örnekler vermek istiyorum. DPT'nin ark ocaklı tesisler ve uzun çelik mamul üretimi için yapılacak yatırımlara teşvikte bulunmayacağını bildirmesine rağmen yeni ark ocaklı ve neredeyse KARABÜK'ün kapasitesine yakın tesisler teşvik alabilmektedir. Bu tam bir çelişki ve plansızlığın somut göstergesidir. Demir çeliğin ülke ekonomisine katkısını değerlendirdiğimizde bizim gibi gelişmekte olan bir ülke için hala son derece stratejik bir konumda olduğunu görmekteyiz. Bu sektöre girdi sağlayan madencilik sektörü, mamullerinin kullanıldığı imalat, inşaat sektörleri, ve ulaşım sektörü kalkınmanın önemli temelleridir. Gelişmişliğin ölçütü olarak tüketilen çeliğin kıstas alındığı dünyamızda Türkiye, ortalamaların altında ayrıca son derece dengesiz bir ürün dağılımına sahiptir. Uzun ürünlerde (inşaat demiri, profil, tel, çubuk vb.) yurtiçi ihtiyacı çok üstünde üretim ve kapasite var iken yassı mamullerde (sıcak ve soğuk sac, teneke, galvanizli sac vb.) büyük açık söz konusudur. Tüm teşvik ve kolaylıklara rağmen Türkiye hala demir-çelik sektöründe dış ticaret açığını kapayamamıştır. Tonaj olarak ihracat ithalattan fazla olmasına rağmen değer olarak çelik ürünleri toplamında 1993 yılında 34,3 milyon dolar açık olmuştur. Çelik hammadde açığı ise yine 1993'te 944,3 milyon dolar olmuştur. Bunun içinde ark ocaklı tesisler için yapılan hurda ithalatının tutarı 819,7 milyon dolardır. Gelişmiş ülkelerin hurda çelik stoklarını değerlendirmek amacıyla geliştirdikleri bol ve ucuz elektrik enerjisi kullanımını gerektiren ark ocak teknolojisi demir-çelik sektöründe ülkemizi hammadde açısından dışa bağımlı duruma getirmiştir.

Türkiye'de yassı çelik mamuller üreten ek entegre tesis ise ERDEMİR'dir. Ancak ERDEMİR yurtiçi ihtiyacı ancak %50'sini (2.000.000 ton/yıl) karşılayabilmektedir. Entegre demir-çelik tesislerimiz içinde kuruluşundan beri sürekli kar eden ve teknolojisini sürekli yenileyen bir işletmedir. Entegre tesislerin özelliği pek çok gereksinimin aynı işletmede karşılanması ve ürünün saf hammadeden başlayarak üretilmesidir. Demir-çelik üretiminde entegre cevher ve kömürden çelik üretimi yapılması ve bu üretim için gerekli

olan enerji ve yardımcı malzemelerinde yine bu tesisin içinde üretilmesidir. Entegre tesislerin ölçekleri büyük ve ürünleri çeşitlilik arz eder. ERDEMİR kapasitesini %50 artıracak ve ürün kalitesini iyileştirecek büyük bir projeyi sürdürmektedir. (Toplam yatırım tutarı 1.5 milyar dolardır.) Bu büyük projeyi başarıyla sürdüren işletme herhangi bir zarara girmeden kendi kendini finanse etmektedir. ERDEMİR için zarar ediyor, verimsiz, teknoloji geri vs. gibi gerekçeler öne sürülerek özelleştirilmesinin açıklanması mümkün değildir. Ancak bu tesisin özelleştirilmesindeki amaç belirgin olarak ideolojik olup, hükümetin acele nakit para ihtiyacını karşılaması için satabileceği en iyi mallarından biri olmasıdır.

İSDEMİR (İskenderun Demir-Çelik Fabrikaları) ise 1978 yılında Sovyet teknolojisi ve kredileriyle kurulmuş en büyük entegre demir-çelik tesisimizdir. İSDEMİR'de de KARABÜK ve diğer ark ocaklı özel sektör tesislerinde olduğu gibi uzun çelik mamuller üretilmektedir. İSDEMİR'de KARABÜK gibi 1989'dan itibaren yıllık bilançolarında zarar göstermektedir. KARABÜK'ten farklı olan tarafları ise teknolojisinin daha ileri düzeyde oluşu kapasitesinin üç katından fazla olması (2.200.000 ton/yıl) ve coğrafi konum olarak gelişmeye uygun ve önemli bir Doğu Akdeniz limanına sahip olmasıdır. İSDEMİR gerçekten her türlü avantaja sahip olmasına rağmen bunları değerlendirememiş, değerlendirmesi için yapılan tüm planların hayata geçirilmesi için hiç bir girişim yapılmamıştır. Uzun mamul üreten entegre demir-çelik tesislerimiz ark ocaklı özel sektör tesisleri tarafından köşeye sıkıştırılmış durumdadırlar.

Sanırım tesisler hakkında verilen bilgiler ve bunlara yönelik özelleştirme planlarının içeriği yeterince açıklandı. Türkiye'nin üretime ve üretken alanlara yapılacak yatırımlara gereksinimi var. Özel mülkiyetin çığırkanlığını yaparak ülke sorunlarını çözmek ve gelişmeyi bir avuç sermaye sahibinin ellerine teslim etmek tamamen taraflı olmak ve gerçekleri saptırmaktan ibarettir.

Ülkemizin bağımsızlığını ve geleceğini tehlikeye atan bu umarsız ve dayatmacı politikalar kendi kendini yok etmeye de mahkumdur.

Dilek BAKAR

KİTAP

ADI : KÜÇÜK GÜZELDİR
YAZARI : E F. SCHUMACHER
ÇEVİREN : OSMAN DENİZTEKİN

CEP KİTAPLARI DÜŞÜN DİZİSİ, 1989 BASIMI.(2. BASKI)

E. F. Schumacher kitabına şu sav ile başlıyor: "Neredeyse tüm uzmanlar, sanayi öncüleri, dünyanın değişik hükümetlerinin ekonomik yetkilileri, iktisatçılar ve doğallıkla ekonomi yazarları da aynı inancı taşımaktadırlar. Hepsisi üretim sorununun çözülmesi olduğunda birleşmekte. Onlara göre, varlıklı ülkeler için artık yapılacak en önemli şey, boş zamanların değerlendirilmesi için eğitim, yoksul ülkeler için ise teknoloji aktarımıdır."

Burada sözü edilen "teknoloji aktarımı" tüm gelişmekte olan ülkeler gibi bizim ülkemizi de çok yakından ilgilendiriyor. Aktarılan teknoloji gerçekten gelişmekte olan ülkenin yararına olan teknoloji midir? Yoksa gelişmekte olan ülkede zaten var olan eşitsiz gelişmenin, büyük metropollere göçün, yoksullaşmanın yolunu açan bir aktarım mıdır?

Küçük Güzeldir'de, yazar Schumacher temel olarak kalkın-

maya çalışan ülkelerin ne tür teknolojilere, hangi ölçekte yatırımlar yapması gerektiğini irdeliyor. Konuyla ilgili şu noktaların altı kalın çizgilerle çiziliyor:

Kalkınmaya çalışan ülkelerde, insanların şu anda üstünde yaşadıkları bölgelerde iş olanakları yaratılmalıdır, göç etmeye eğilimli oldukları metropoliten bölgelerde değil.

Bu iş yerleri genellikle yeteri kadar ufak olmalıdırlar, böylece erişilmesi olanaksız bir sermaye oluşumuna ve dışalım düzeyine gerek göstermesin.

Kullanılan üretim yöntemleri görece basit olmalıdır, yüksek nitelikli işgücü istemi yalnızca üretim sürecinde değil, örgütlenme, hammadde sağlanması, finansman, pazarlama vb. alanlarda da en aza insin.

Üretim temel olarak yerel malzemeden ve yerel kullanım için olmalıdır.

"Orta Teknoloji" kavramını ilk ortaya atan kişi olarak anılan, Almanya doğumlu iktisatçı Dr. Schumacher'in kalkınmaya çalışan ülkemizi de yakından ilgilendiren görüşlerini bilmekte yarar olacağını düşünüyoruz.

Hazırlayan: Atilla ÇINAR

MESLEĞİMİZLE İLGİLİ BİR TASLAK,**BİR TEPKİ ...**

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir Teknik Elemanlar Yönetmelik Taslağı hazırlandı. Bu taslakta mesleğimizi çok yakından ilgilendiren olumsuzluklar yer almaktadır. Üst örgütümüz TMMOB bağlı Odaların da görüşlerini alarak MEB Yönetmelik Taslağına tepkilerini dile getirmiştir. Aşağıda TMMOB tarafından açıklanan görüşleri sunuyoruz.

3795 Sayılı Yasa'nın 6. maddem gereğince Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan "Teknisyenler, Teknikerler, Yüksek Teknikerler ve Teknik Öğretmenlerin her meslek alanındaki Yetki ve Sorumluluklarına Ait Esas ve Usuller Yönetmeliği" taslağı üzerine yapılanlar ve görüşlerimiz:

25.08.1994 tarihinde yönetmelik taslağı TMMOB tarafından Odamıza gönderilerek, 05.09.1994 tarihinde TMMOB'da konuyla ilgili TMMOB'le bağlı Odaların katılımı ile bir toplantı yapılmıştır.

Konunun aciliyeti sebebiyle, kalıncılar arasından oluşturulan Komisyon aracılığı ile Milli Eğitim Bakanlığına cevap yazılması ve bundan sonra yapılacakların tek elden planlanmasına karar verilmiştir.

Yapılacaklar konusunda belirlenen görüşler iki ana başlıkta toplanabilir:

1. *Kısa vadede*, Cumhurbaşkanlığı TBMM'nde bulunan Mühendis, Mimar Milletvekili Bakanlıklar, Kamu Kurumları nezdinde girişimlere bulunularak öncelikle Milli Eğitim Bakanlığının görüşleri olduğu yerlerden ve diğer makamlardan, TMMOB'nin oluşturduğu görüş paralelinde görüş iletilmesini sağlamak;

2. *Uzun vadede*, tüm Odaların Şubeleri nezdinde üyelerin duyarlı hale gelmesini ve gelişebilecek olaylar karşısında, ortak hareketlerini sağlamak üzere hazırlanmaya yönelik çalışmaların başlatılmasına, şeklindedir.

Ayrıca teknik elemanların, Mühendislerden ayrı düşünülmesiyle ilgili dolayısı ile yapılacak uygulamalarda Teknik elemanlara değil böyle bir yönetmeliği hazırlayan kuruma karşı çıkılması özellikli vurgulanmıştır. Teknik elemanların Yetki ve Sorumluluklarının tanımlanması gerekliliği belirtilmiş, bu çerçevede de TMMOB, bünyesinde çalışma başlatılmasına dair görüşler ifade edilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından izin alınmış 143 sayfalık yönetmelik taslağının herhangi bir şekilde kabul edilemeyeceği söylenmiştir. Yönetmelik taslağı mevzuat ve içerik yönünden iki ana başlıkta incelenebilir.

Bu incelemenin özet bilgileri aşağıda sunulmuştur;

A. MEVZUAT YÖNÜNDEN;

1. 3795 Sayılı yasanın 6. maddesinde, yönetmelik ".....Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Yüksek Öğre-

tim Kurumunun da görüşleri alınarak Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanacaktır" denilirken, 3452 sayılı Yasa ile değişik 3194 sayılı İmar Yasası'nın 44. maddesinin 2. fıkrasında ilgili bakanlıklar, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) ve Yüksek Öğrenim Kurumunun görüşleri alınarak Bakanlık (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı) ve Milli Eğitim Bakanlığınca birlikte çıkarılacaktır" denilmektedir.

A.1. İmar Kanununun 38'nci maddesinde "Halihazır harita ve imar planlarının hazırlanması ve bunların uygulanmasının fenni mesuliyetini uzmanlık çalışma konuları ve ilgili kanunlarına göre mühendisler, mimarlar, şehir plancıları deruhte ederler. (Değişik: 26.4.1989-3542/2. md.) Yağlıların, mimari statik ve her türlü plan, proje, resim ve hesaplarının hazırlanmasını ve bunların uygulanmasıyla ilgili fenni mesuliyetleri, uzmanlık konularına ve ilgili kanunlarına göre mühendisler, mimarlar ve görev, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle düzenlenecek olan fen adamları deruhte ederler" denmektedir. Kanundaki değişiklikte sadece yapılar ele alınmakta halihazır harita ve imar planlarının hazırlanmasının ve bunların uygulanmasının fenni mesuliyetini uzmanlık çalışma konuları ve ilgili kanunlarına göre sadece MÜHENDİS, MİMAR ve ŞEHİR PLANCILARI tarafından yapılacağı belirtilmektedir. Halihazır imar planlarının hazırlanması ve uygulanması konusunda Fen adamlarına verilmiş herhangi bir yetki ve sorumluluk bulunmamaktadır. Bu nedenle yönetmelik taslağında bu alanda görev yapacak fen adamlarına verilmeye çalışılan yetki ve sorumluluklar İmar Kanunu'na aykırıdır.

A.2, Yönetmelik taslağında Teknik Öğretmen, Yüksek Tekniker ve Teknikerlere (belirli kısıtlara getirilerek dahi olsa) halen verilen mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin çok büyük bir bölümünü kapsayan bir alanda mimari statik plan proje ve hesaplarını yapma, fenni mesuliyetlerini deruhte etme, uygulama ve kontrollük hizmetlerini yapma, SÖZÜ EDİLEN LİMİTLERİ AŞAN YAPILARDA İSE BELEDİYE SINIRLARI İÇİNDE GÖREVİ YERİNE GETİREN MİMAR VE MÜHENDİS BULUNMADIĞI DURUMLARDA İSE MİMAR VE MÜHENDİSİN BÜTÜN GÖREVLERİNİ YERİNE GETİRME (inşaat Teknik Öğretmeni ve inşaat Yüksek Teknikerleri için) görev ve yetkisinin verilmesi 3458 Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki Kanun'un 1. maddesine aykırıdır.

B. İÇERİK YÖNÜNDEN,

B.1. Yönetmelik taslağı içerik yönünden ele alınarak incelendiğinde ise aşağıda sıralanan eksiklikler, çelişkiler ve kavram kargaşaları ile dolu olduğu ortaya çıkmaktadır.

Taslağın 4. maddesinde TEKNİK ÖĞRETMEN tanımı da ayrıca denilerek Teknik Öğretmenin SANAYİNİN GEREKSİNİMLERİNİ GÖREN, YÜKSEK TEKNOLOJİ İZLEYEN VE BİLEN YAPILAN

PROJELERİ ÜRETİME DÖNÜŞTÜRÜP KONTROL EDEBİLEN teknik kişi olduğu iddia edilmektedir. Bu tanımın Teknik Öğretmenlerin asli görev alanlarından uzaklaşarak proje, üretim ve kontrol sürecine girmesini amaçlayan bir yönetmelikte, verilecek yetki ve sorumlulukların olabildiğince geniş tutulabilmesine yönelik olduğu ortaya çıkmaktadır.

"Ayrıca" sözcüğünden sonra yer alan ifadeler Teknik Öğretmen tanımına getirilen yapay bir eklentidir.

B.2. Yönetmelik taslağında özellikle yüksek tekniker ve teknikerler maddesi 4'deki tanımdan başlayarak alt maddelerdeki yetkilendirmeye kadar mühendis ile eşdeğer tutulmaktadır.

Örneğin Madde 4'deki tanımda yer alan " .... her türlü proje ve hesaplamaları yapabilen kişiyi ...." ifadesi, sayfa 63'te kimya teknikerine araştırma-geliştirme, ürün tasarımına kadar yetki verilmesi gibi.

B.3. Yönetmelik taslağının bazı maddelerinde açık, bazı maddelerinde ise muğlak bir biçimde tekniker/teknisyenlere fabrika kurma, proses tasarımı ve ürün kalite kontrolüne kadar varan yetkiler verilmeye çalışılmaktadır.

B.4. Örneğin s. 69'da Motor Yüksek Teknikeri ile ilgili yetkiler arasında "her türlü motor yapımı, tasarımı ve üretimi", s. 54'de Hidroelektrik santralleri Teknikeri yetkileri arasında "hidroelektrik santral plan ve projelerinin geliştirilmesi, kurulması, çalıştırılması", s. 92'de Gıda Teknolojisi Teknisyeni yetkileri arasında ise "gıdalarla ilgili testlerin yapılması; sonuçların imzalanması ve kalite kontrol" bulunmaktadır.

B.5. Yönetmelik taslağının mühendislik alanında Fen Adamlarına verdiği yetki ve sorumluluklar ile sözkonusu teknik hizmetlerin üretilmesi, uygulanması ve kontrollüğü sürecinde birçok çelişki ve kargaşa yaşanacaktır.

B.6. Yönetmelik taslağındaki yetki ve sorumluluklarla donatılmış Fen adamlarının vereceği mühendislik ve mimarlık hizmetlerinde, mesleki etkinliklerinin denetlenmesi, bu hizmetlerin mesleki bilimsel teknik esasları yönünden gelişmesinin sağlanması, asgari ücretlerin uygulanması ile meslektaşlar arasında haksız rekabetin önlenmesi, mesleki deneyim yeterlilik ve kapasite açısından değerlendirilmeye esas olacak kayıtların tutulması konularında sorumlu olabilecekleri herhangi bir kurum veya kuruluş yoktur. TMMOB'ye bağlı ihtisas Odaları tarafından verilen bu hizmetler mühendis, mimar ve şehir plancısı olmamalarına rağmen mimar ve mühendisin bütün görevlerini yerine getirme yetkisi verilen teknik öğretmen ve yüksek teknikerler için mümkün olmayacaktır.

B.7. Yönetmelik taslağında, Mimarlık Mühendislik hizmeti görev ve yetkilerine inşaat alanı miktarı ve kat sayılar ile (10 kat-10.000 m2 veya 5 kat 5.000

m2) getirilmeye çalışılan kısımların hangi bilimsel ve teknik kriterler gözönüne alınarak tesbit edildiğini saptamak ve böyle bir sınıflamayı anlamak olası değildir. Yapılacak hizmetin belli büyüklüğe kadar işlerde tanınması yeni yetki çatışmaları yaratacak ve haksız, eşitsiz bir uygulama olacaktır.

B.8. Entegre olma süreci yaşadığımız Avrupa Birliği ülkelerinde her mühendise dahi tanınması uygun görülmeyen yetkilerin ülkemizde ölçüsüzce dağıtılmaya çalışılması ile bu alandaki Avrupa standartlarına nasıl ulaşabileceğimiz sorusuna yanıt bulmak zorundayız. Mühendislik hizmetlerinin daha nitelikli bir duruma getirilmesi için artık tüm Avrupa Ülkeleri ve A.B.D.'de uygulanan Profesyonel Mühendis ve Sertifikalı Mühendis kavramının ülkemizde de uygulanması gerektiğini savunduğumuz bir ortamda, böyle bir yönetmelik taslağı ile karşılaşmış olmamız, konunun ülkemiz ve toplumumuz açısından diğer bir talihsizlik boyutunu oluşturmuştur.

B.9. Sonuç olarak, söz konusu Yönetmelik Taslağı,

- Tanımlanan yetki ve sorumluluklar arasında gerekse dil birliği, gerekse temel yaklaşımlar açısından iç tutarlılığı olmayan,
- Uluslararası ve ulusal standartlarla, ayrıca kendi içinde bir çelişkiler dizini oluşturan,
- Yapılacak teknik hizmeti tanımlamaktan çok, yetkileri ön plana çıkarma çabası içerisinde yetki ve sorumlulukları mekanik bir ayırıma tabi tutarak birbiriyle bağlantısını koparmış, kimi zaman yetkileri sorumlulukların önüne çıkaran, yetki bölüşümünü değil yetki kargaşasını oluşturan,
- Yapacağı teknik hizmeti tanımlamaya çalıştığı teknik elemana ağırlıklı olarak formasyonunu aşan yetkiler tanıyan, böylelikle yapılacak hizmeti tanımlamaya çalışmak yerine ilgili meslek mensuplarına piyasada imtiyaz sağlama çabası içinde olan,
- Öncelikle yüksek tekniker/teknikerlerin tanımı ve tanıyan yetkiler ile mühendislik mesleğinin içeriğine müdahale eden nitelikte olan bir taslaktır.

Söz konusu yönetmelik taslağı hazırlanırken konuya mühendis-mimar-şehir plancısı ile fen adamları arasındaki paylaşım savaşı olarak yaklaşılmalıdır. Ülkemizin kalkınmasında ulusal servetin can ve mal güvenliğinin korunmasında ayrılmaz bir bütün olarak düşünülen, mühendis-mimar-şehir plancısı ve fen adamlarından oluşan TEKNİK ELEMANLARIN yetki ve sorumluluklarının belirlenmesinde yetki ve sorumluluklar açısından tutarlı, ilgili meslek mensuplarının eğitim ve formasyonlarıyla uyumlu, mühendislik hizmetlerinin bilincinde ve bilimsel bakış açısına sahip uzman kişi ve kurumlarca yeni bir yönetmeliğin hazırlanmasına gereksinim olduğu açıktır.

TMMOB'DAN İBÂBEKLEE

→ 19 Eylül 1994, TMMOB Yönetim Kurulu, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'i ziyaret etmiştir

Görüşülen konular;

1. 3795 sayılı "Bazı Lise, Okul ve Fakülte Mezunlarına Unvan Verilmesi" hakkındaki Kanun'un 6. Maddesi gereğince hazırlanan "Teknisyen, Tekniker, Yüksek Tekniker ve Teknik Öğretmenlerin Her Meslek Alanındaki Yetki ve Sorumluluklarına Ait Esas ve Usuller Yönetmeliği Taslağı" konusundaki kaygı ve görüşler,
  2. Demokratikleşme Paketi çerçevesinde Anayasanın 135. Maddesinin Kamu Kurumu Niteliğinde olan Meslek Örgütlerinin önerileri dikkate alınarak gerekli düzenlemelerin yapılmasını,
  3. Mühendis Mimarların ekonomik durumlarının bozulduğu vurgulanarak, proje üretimi ve fizibilite hazırlanmasının tasarruf tedbirleri kapsamında çıkarılması gerektiği,
  4. Uzmanlık alanlarına giren konularda hazırlanan raporlarla, Hükümet düzeyinde yapılabilecek çalışmalara katkıda bulunulabileceği,
  5. Bursa ve Adana'da DSİ'de geçici görev yapan Mühendislerin işten çıkarıldığı,
  6. TMMOB'nin bina ihtiyacının karşılanması konusunda yardımcı olunması,
- şeklinde, Cumhurbaşkanına sunulmuştur.

→ 17-22 Ekim 1994 tarihleri arasında TMMOB tarafından İstanbul'da 40. Yıl Etkinlikleri düzenlenmiştir.

1. LİSE SÖYLEŞİLERİ; Liselerde Mühendisliğin tanıtımı amaçlanmıştır.
2. ÜNİVERSİTE TOPLANTILARI; Kamuoyuna yönelik olarak, TMMOB'un üniversite öğrencilerine tanıtılması amaçlanmıştır.
3. 40. YIL ŞENLİĞİ; 22.10.1994 Cumartesi saat 14.00'de İstiklal Caddesi - TAKSİM - İSTANBUL'DA "TMMOB 40. YIL ŞENLİĞİ" düzenlenmiştir. TMMOB Başkanı Yavuz ÖNEN'in yaptığı konuşma ile açılan Şenlikte "TMMOB'un 40. YILI" Sergisi açılmıştır.

→ TMMOB Tarafından;

Tüm Meslek disiplinlerimizin görev ve yetki alanlarını kamuda ve özelde hangi hizmetlerin hangi meslek disiplini / disiplinleri mensuplarınca yerine getirileceği vb. konuları kapsayacağı bir Yönetmelik hazırlanması düşünülmektedir. Bu konudaki görüşlerin Odalar aracılığı ile 1 Mart 1995 tarihine kadar iletilmesi istenmiştir.

→ Kültür Bakanlığı, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü Ankara Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü tarafından "SANATA EVET" kampanyasını, TMMOB destekliyeceğini bildirmiştir.

→ TMMOB Tarafından;

"GAP"da TEKNİK HİZMETLER SEMPOZYUMU BİLDİRİLER" kitabı yayınlanmıştır

YAYINCI : TMMOB
ISBN : 975-395-122-1
SAYFASI : ———
KAĞIT : 2. HAMUR
EDERİ : 250.000.-TL.

→ TMMOB'un 19.10.1994 tarihli açıklaması: TMMOB'NİN KAMUDA ÇALIŞAN MÜHENDİS VE MİMARLARIN ÖZLÜK HAKLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

Ülkemizin yatırım, üretim, sanayileşme ve kalkınmasının en temel unsuru mühendis ve mimarlardır. Önemli bir bölümü kamuda çalışan bu kesimin içinde buldukları ekonomik ve sosyal durum, son yıllarda uygulanan ekonomik politikalar sonucu üretim sürecindeki konumlarına, üstlendikleri sorumluluklara ve sahip oldukları eğitime uymayan bir düzeye gerilemiştir.

TMMOB olarak sorunlarımızın çözümüne ilişkin Hükümet yetkilileri ile yaptığımız görüşmelerde olumlu yanıt alamadığımız gibi, tam tersine mevcut haklarımız da elimizden alınmıştır.

Milyarlarca liralık yatırımların sorumluluklarını üstlenen, denetleyen, hakedişlere imza koyan mühendis ve mimarlar, bugün ailelerini insanca yaşatacak asgari gelir düzeyine bile sahip değillerdir. Bu yaklaşımı devlet kaynaklarının yetersizliği, devletin tasarrufu olması veya enflasyonu denetim altına alıcı bir önlem olarak kabul etmek mümkün değildir. Bütçesini sağlam kaynaklara dayandıramayan, diğer yandan en yüksek bütçe paylarını uzun yıllardır iç ve dış borç ile faiz ödemelerine ayıran Hükümetlerin ileri sürdükleri bu gerekçeleri haklı bulmakta söz konusu olamaz.

Sendikal haklara sahip işçiler toplu pazarlık sistemi ile kısmen de olsa ekonomik çıkarlarını koruyabilmektedirler. Oysa, bu haklardan tümü ile yoksun olan kamu çalışanı mühendis ve mimarlar, haksız uygulamalarla mağdur edilmektedirler.

Kamu faaliyetleri içinde sorumluluk ve risk içeren nitelikli hizmetleri üreten ve yöneten mühendis ve mimarlar, bu ücret politikaları sonucunda ya kamudaki görevlerinden ayrılmakta ya da büyük bir umutsuzluk, kızgınlık içinde verimli olamayacağı bu çalışmayı sürdürmektedir.

—O—

MÜHENDİS VE MİMARLARIN EKONOMİK SORUNLARININ ÇÖZÜMÜ İÇİN UYGULANACAK EYLEM PROGRAMI

I. MEDYA VE KAMUOYUNA YÖNELİK ÇALIŞMALAR

1. Sık sık sorunlara ilişkin basın açıklamaları yapılacak.
2. Televizyonlarla(özeüikle yorumcularla) ilişki kurulacak, görüşülecek.
3. Yazılı basınla (özellikle köşe yazarlarıyla) ilişki kurulacak, gerekirse ilan verilecek.
4. Çalışmanın Sorumlusu: TMMOB Sekreteryası.

II. ÖRGÜTE VE KAMUOYUNA YÖNELİK ÇALIŞMALAR

1. işyeri toplantıları düzenlenecek. Bu toplantılar 31 Ekim-11 Kasım tarihleri arasında tamamlanacak. Toplantılara TMMOB Yönetimi ve Oda

- Başkanları katılacak.
2. İKK'lar da işyeri Toplantıları için Merkez ile benzer programlar hazırlayıp uygulayacaklar.
3. Odalar konuya ilişkin Danışma Kurulları'nı toplayacaklar.
4. Konuya ilişkin TMMOB Bülteni/Bültenleri çıkarılacak.
5. Konuya ilişkin duvar afişleri ve el ilanları bastırılacak.
6. Hazırlanacak bir metin üyelere ulaştırılarak onlar vasıtasıyla değişik yerlere gönderilmesi sağlanacak.
7. Mühendis-Mimarların Ekonomik Sorunları ile ilgili kapalı salon toplantısı yapılacak. (19-20 Kasım, Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu olacaktır)
8. Bütçenin TBMM Genel Kurulu'nda görüşülmesi sırasında Yürüyüş, Miting, iş Birakma vb. gibi eylemler gerçekleştirilecek.
9. Eylem Bütçesi hazırlanarak Odaların katılımı sağlanacak.
10. Yürütülen çalışmalar Odalar-İKK-işyeri Temsilciliklerine bildirilecek.
11. Çalışmanın Sorumluları: TMMOB Sekreteryası.

III. DEMOKRATİK ÖRGÜTLERLE İLİŞKİLER

1. Demokrasi Platformu'nun desteğini talep eden bir yazılı metin hazırlanacak.
2. Memur ve işçi Sendikaları ile demokratik örgütlerin tek tek desteği istenecek. (TMMOB Yönetimi)

IV. YASAMA ORGANINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR (Kasım'ın ilk yarısında sonuçlandırılacak.)

1. Meclisteki Mühendis-Mimar üyelerle (88 kişi), üyeleri olan Odalardan oluşturulacak komisyon görüşecek.
2. Bütçe Plan Komisyonu üyeleri (11 tanesi Mühendis- Mimar) ile görüşülecek.
3. Bütçe Plan Komisyonu Başkanı ile görüşülecek.
4. Meclis Başkanı ile görüşülecek.
5. Çalışmanın Sorumlusu: TMMOB Yönetim Kurulu, Odalar.

V. YÜRÜTME ORGANINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR (Kasım'ın ilk yarısında sonuçlandırılacak)

- 1. Maliye Bakanı ile görüşülecek.
- 2. Başkan Yardımcısı ile görüşülecek.
- 3. Başbakan ile görüşülecek.
- 4. Cumhurbaşkanı ile görüşülecek.
- 5. Çalışmanın Sorumlusu: TMMOB Yönetim Kurulu, Odalar.

VI. SİYASİ PARTİLERE YÖNELİK ÇALIŞMALAR

Ülkenin geleceğini düşünen yetkililerin bu olun> suz durumun daha fazla sürdürülmesine izin veremeyeceklerini umuyoruz, sorunlarımıza çözüm geliştirmelerini bekliyoruz.

TMMOB olarak kamuda çalışan Mühendis ve Mimarların ekonomik sorunlarının çözümünde son derece önemli gördüğümüz ve destekleneceğini umduğumuz somut önerilerimiz ise şunlardır:

I. Bugün birçok meslek grubuna (Örneğin Hakim ve Savcılar , Mülki idari Personel, Askeri Personel gibi) tazminat ödenmektedir. Yapılacak düzenleme ile Mühendis ve Mimarlar da bir MÜHENDİSLİK-MİMARLIK TAZMİNATI ödenmelidir. Uygulamaya konulacak bu tazminat, Genel idari Hizmetler Sınıfında yönetici konumunda görev yapan mühendis ve mimarları da kapsmalı ve Emekli Sandığı ile ilişkilendirilmelidir.

Derece-	Gösterge
1	6000
2	5000
3	4000
4	3000
5	2500
6	2000
7	1500
8	1000

II. Teknik Hizmetler Sınıfı kapsamında Mühendis ve Mimarlar ödenecek ÖZEL HİZMET TAZMİNATLARININ tavanı, gerekli düzenlemeler yapılarak en az %100'e yükseltilmelidir. Bu düzenleme ile birlikte özel hizmet tazminatlarının emekli maaşlarına yansıtılan oranı da yükseltilmeli ve böylece emeklilerin mağduriyetleri önlenmelidir.

Ayrıca,

Kurumlarında Teknik Hizmetler Sınıfı kadrolarında olup, meslekleri ile ilgili görevleri fiilen ifa eden mühendis ve mimarlardan "arazide, açık maden ocaklarında, laboratuvarlarda, orman amenajman ve orman kadastro faaliyetlerinde" çalışanların 1995 yılı için çıkarılacak Kararnamenin A Bölümü 1. Kesimde yer almasında zorunluluk bulunmaktadır.

III. Halen uygulanmakta olan EK GÖSTERGELER ise, birinci derecede görev yapan mühendis ve mimarlar için en az 7500 olmak üzere yükseltilecek kadro derecelerine göre yeniden düzenlenmelidir.

IV... İŞ GÜÇLÜĞÜ, İŞ RİSKİ ve TEMİNİNDE GÜÇLÜK ZAMMI gibi ek ödemelerin gösterge puanlarında ve katsayılarında uzun yıllardır tatmin edici bir düzenlemeye gidilmemiştir. Bu konuda yeni bir düzenlemeye gidilerek gösterge puanları ve katsayıları anlamlı olacak bir biçimde artırılmalıdır.

V. Sözleşmeli Personel Statüsünde çalışan Mühendis-Mimarların durumları da, 657 Sayılı Yasa kapsamında çalışanlar için yapılacak iyileştirmeye uyumlu hale getirilmiştir.

VI. Kapsam dışı personel uygulamasına son verilerek, bu statüde olanların toplu sözleşmelerden faydalanmalar sağlanmalıdır.

VII. Geçici statüdeki Mühendis ve Mimarlar kadroya alınarak, iş güvencesine kavuşturulmalıdır.

Yavuz ÖNEN
TMMOB Başkanı

PANEL

MESLEK ÖRGÜTLERİNİN AMAÇLARI, İŞLEVLERİ ve BEKLENTİLER

15 Ekim 1994 tarihinde Ankara'da MMO tarafından gerçekleştirilen "*Meslek Örgütlerinin Amaçları, İşlevleri ve Beklentileri*" paneli TMMOB Başkanı Yavuz ÖNEN, Makina Mühendisleri Odası'nda uzun yıllar görev almış Aykut GÖKER ve MMO Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet SOGANCI konuşmacı olarak katılmışlardır.

Kaya GÜVENÇ tarafından yönetilen Panel'de özet olarak Türkiye'de mesleki örgütlenmelerin tarihçesi, TMMOB Kanunu, TMMOB İşlevleri, TMMOB'nin içinde bulunduğu ve aşmak zorunda olduğu sorunlar gündeme getirilmiştir.

Aşağıda, Panel konunun özünü ortaya çıkaracak ve konuşmacıların kendi cümlelerine sadık kalacak şekilde özetlenmiştir:

Yavuz ÖNEN:

1982 Anayasası 135. maddesi ile meslek örgütlerine yeni bir form verildi. Bu yeni form, meslek odalarının, toplumdaki soyutlanmış, sadece kendi özgür ve özel konularıyla ilgili siyasetten uzaklaştırılmış kurumlar haline getirilmek istenmesi yaklaşımıyla oluşturulmuştur.

... Meslek örgütlenmesine yönelik en önemli karar 1954'te alınıyor. 1954'te TMMOB Kanunu gündeme giriyor. 1954'ten sonraki ikinci önemli eşik, 1961 Anayasası'nda var. 1961 Anayasası'nın 122. maddesi Kamu Kurumu niteliğindeki kuruluşları kuran maddedir. 1961 Anayasası, Kurumlar ve Örgütlenmeleri güvence altına alan bir yeni süreci başlatıyor. 1960'lı yılların ikinci yarısından sonra sosyal dinamiklerin hızlanması ve meslek odalarının, toplumsal muhalefet odağı haline gelmesiyle birlikte, meslek odalarına yönelik baskıcı eğilimler de filizleniyor. TMMOB Yasası'nın değiştirilmesi yönünde 1960 sonlarında, 1970 başlarında baskılar geliyor, yasa toplumsal muhalefet nedeniyle değiştirilemiyor.

Esas olarak bizi toplumsal süreçten koparmayı amaçlayan, meslek adamını bir ses olmaktan alıkoyan değişiklik 1980 darbesinden sonra gündeme getirilen 1982 Anayasası'yla gerçekleşiyor.

1982 Anayasası'nın 135. maddesi ile meslek örgütlerine yeni bir form verildi. Bu yeni form, meslek odalarının, toplumdaki soyutlanmış, sadece kendi özgül ve özel konularıyla ilgilenen, siyasetten uzaklaştırılmış kurumlar haline getirilmek isten-

mesi yaklaşımıyla oluşturulmuştur. Bu, yalnız meslek adamına mühendis ve mimara yönelik bir tavır değil; 1982 Anayasası'nın bütününde bir olan toplumun bütün örgütlü kesimlerine yönelik bir tavidir. Bütün kurumları denetleyen ve onlara yaptırım getiren, özgürlükleri kısıtlayan bir yaklaşım tarzı. Kuşkusuz, meslek odaları da bu yaklaşım tarzından 1980 ve 1994 arasındaki 14 yıllık süreç içinde önemli ölçüde etkilenmiştir ve payını almıştır.

... işlevler konusunda şöyle diyeyim, 1954'ien bu yana Türkiye'nin sanayileşmeyle daha yakınlaştığı, sanayileşme süreci içine girdiği dönemlerde, meslek adamları, bugüne oranla üretimin daha çok içinde ve üretim sürecinden sorumlu mevkilerde insanlardı, üretim, önemli; sanayileşme, bugüne göre daha önemli boyutlardaydı, O nedenle de, meslek örgütleri, yalnız Anayasa'da tarif edilmiş kurumlar değil, hayatın içinde işlevli kurumlar haline de gelmiştir. Özellikle mesleki denetim uygulamasında, kalite kontrolü konusumla hem odalar bazında belli işlevlere kavuşmuştur, meslek odaları ve Türkiye toplumu; hem de devletin diğer bazı organlarında fiilen varolmuştur, yani yasal bir çerçeve içinde de TMMOB ve bağlı odaları, işlevsel olarak bulunmuşlardır. Örneğin Milli Produktivite Merkezi, Türk Standartları Enstitüsü gibi. Ayrıca DPT'nin, yani planlı kalkınma döneminin ilk zamanlarında meslek odalarından temsilciler katılmıştır bu özel ihtisas komisyonlarına. Beş yıllık ve yıllık planların hazırlanmasında önemli işlevleri olmuştur.

Ayrıca yasama kurumuyla da biz yakın ilişkiler içinde olduk. TBMM Komisyonlarıyla, yasa hazırlıkları sırasında danışmanlık düzeyinde olsun önemli ilişkilerimiz olmuştur.

Bu söylediğim kurumsal ilişki 1980'e kadardı, 1980'de budadılar. 1980'den sonra kurumsal olarak ilişkide olduğumuz küçük ve orta sanayi ile ilgili bir örgütlenme olan KOSGEB içinde varız. Bir de yeni koalisyon döneminde, hükümetin bir genelgeyiyle il bazında kurulmuş olan il meclislerinde meslek odaları sayılıyor.

"Meslek Odaları ^ 1980 sonralarında da kendi alanlarında üretime devam etmeye çalışmışlardır; ama, doğrusu, medyanın da Türkiye'de yaratmaya çalıştığı ortam içinde, diğer bütün meslek dalları gibi bizim içimizde de önemli gerilemeler yaratılmıştır..."

Bir başka toplumsal ilişkimiz, yerel yönetimlerle olan ilişkimizdir Yerel yönetimlerle, özellikle yapı alanında bazı odalarımızın ilişkileri olmuştur ve özel kurumlar gelişmiştir mesleki denetimle ilgili olarak. Bu, konjonktüre göre yerel yönetimde bulunan siyasetin programına bağlı olarak değişen bir durum arz ediyor. Bir de bazı milli komitelerde meslek odaları zaman zaman temsil edilmişlerdir.

Bütün bu kurumsal ilişki, bizim, özellikle 30 yılı aşkın bir süredir, 1960'dan bu yana sürdürdüğümüz mesleki pratik ve sosyal pratiğin etki alanı içine giniştir; yani devlet, hükümet, meclis ve kurumlar, bize o konjonktür sırasındaki tavrımıza göre

davranmışlardır. Genellikle bu tavır olumsuz bir tavidir. Çünkü meslek odaları, kamu kurumu niteliğindeki bir devlet organı olma anlamında değil; kamudan yana, yani halktan yana, genel olarak çalışandan yana dediğimiz bir toplumsal kesim için değerlendirmiştir, öyle tarif etmiştir ve bütün sorunlara bir yurtseverlik ve çalışandan yana bir tavır içinde yaklaşmıştır. Bu 30 yıllık süre içinde, meslek odaları, bu kamudan yana tavrını 'toplum hizmetinde' gibi sloganlarla da belirlemiştir.

" Kamuoyunda bir ses olacağız, ama güçlü bir ses olabilmek için meşru bir ses olabilmek için önce kendi zeminimizdeki çok sesliliği sağlamak zorundayız. "

Meslek Odaları, 1980 sonralarında da kendi alanlarında üretime devam etmeye çalışmışlardır; ama, doğrusu, medyanın da Türkiye'de yaratmaya çalıştığı ortam içinde, diğer bütün meslek dalları gibi önemli gerilemeler yaşamıştır, nitelik değişimine yol açan bir süreç başlatılmıştır, medyatik toplum dediğimiz toplumda mimarlık mühendislik, sanayileşme kavramları üçüncü plana itilebilmiştir. Bugün yaşadığımız bütün sıkıntıların temelinde bu yatıyor; yani, ücret sorunlarının temelinde bu yatıyor, sendikalaşamamanın temelinde bu yatıyor, üretememenin temelinde bu yatıyor.

Değerli arkadaşlar toplumda yeniden bir ses olmak durumuyla karşı karşıyayız. Toplumda yaratılan teksesliliği kırmak, aşmak zorundayız. Nedir bu tekseslilik; gazetelerde, televizyonlarda, topluma hep pompalanan şey tek ses o; nedir o; hayata geçirmeye çalışılan ekonomik modelin erdemi, yaşamakta olduğumuz demokrasinin erdemi; özelleştirme, tek erdem budur, onun dışında hiçbir görüş yoktur, olamaz. Böylesi bir teksesliliği kırmak TMMOB'nin önünde duran en temel konudur. Tek sesliliği, kendi içimizdeki çok seslilik ile aşmaya çalışacağız. Biz işte, odalarımıza da böyle bakıyoruz. Kamuoyunda bir ses olacağız, ama güçlü bir ses olabilmek için meşru bir ses olabilmek için önce kendi zeminimizdeki çok sesliliği sağlamak zorundayız. Onun için, bu yeni dönemde Birlik, odalarla yakın ve yoğun bir ilişki içine girmeyi programlamıştır. Oda yönetimlerini ziyaret ederek, yönetim kurullarına katılarak bu süreci başlatmıştır.

" Peki, bu ses, bu üretimle ilgili yaklaşım ne için, kimin için? Yine çizgisi genel olarak geçmişte de çizilmiş olan, belirginleşmiş olan kamu kurumu niteliği; yani, toplum hizmetinde meslek odaları. "

Ayrıca, biz hem hayatın bütün alanlarında meslek disiplini olarak varız, hem de coğrafya olarak Türkiye'nin her yerinde varız, üyenin kendisiyle buluşmak için bölge toplantıları yapmayı programladık. İşte, toplumda yaratılan tek sesliliği kendi alanımızda aşmak için böylesi bir süreci yaşayacağız. Bu süreç içinde çok temel bir nokta; biz meslek adamı olarak, üretimle bağ kurarak bu sesi

etkili kılmaya çalışacağız; yani üreten Türkiye sloganı bizim önemli bir sloganımız olacak.

Peki, bu ses, bu üretimle ilgili yaklaşım ne için, kimin için? Yine çizgisi genel olarak geçmişte de çizilmiş olan, belirginleşmiş olan kamu kurumu niteliği; yani, toplum hizmetinde meslek odaları.

.... Türkiye'nin her noktasına, geçerli olan eşit ve adil bir barışın ve temel hakları gözetilen bir demokratikleşmenin sağlanması için de TMMOB üzerine düşen görevi yapacaktır. Bu anlamda bu sene iki boyutu programına getirmeye çalışmıştır TMMOB. Biri kültür faktörüdür, yani mühendis ve kültür diye iki kavramı yanyana getirmeye çalışacağız.

İkincisi de mimarlık ve insan hakları yada mühendisler-mimarlar insan hakları. Bu da bu dönem çalışma programımızın altı çizilmesi gereken bir önemli temasıdır.

Aykut GÖKER:

" bu toplumsal sorumluluğunun günümüzde de sürdüğünü kabul ediyorum. Bu toplumsal sorumluluğunun yerine getirilmesinin gerektiğine de inanıyorum. Bu toplumsal sorumluluğun en önemli eksenlerinden bir tanesinin demokrasi meselesi olduğunu; bir diğerinin bununla hiç ayrılmayan insan hakları meselesi olduğunu, bir diğerinin yine bunlarla hiç ayrılmayan adil ve kalıcı bir barışı kurmak olduğunu; bu eksende TMMOB ye bağlı odalarının elinden gelen her şeyi yapmak sorumluluğunda olduğunu kabul ediyorum. "

.... TMMOB ve onun bağlı odaları, zaman içerisinde kanun koyucunun amacını aşarak bir yerde, o amacın üstünde belli bir işlev, belli bir misyon da kazanmıştır. Ben, bu işlev ve misyonu toplumsal sorumluluk olarak anlatmak istiyorum.

TMMOB'nin, kanun koyucunun amacını aşan bu toplumsal sorumluluğunun günümüzde de sürdüğünü kabul ediyorum. Bu toplumsal sorumluluğun yerine getirilmesinin gerektiğine de inanıyorum. Bu toplumsal sorumluluğun en önemli eksenlerinden bir tanesinin demokrasi meselesi olduğunu; bir diğerinin bununla hiç ayrılmayan insan hakları meselesi olduğunu, bir diğerinin yine bunlarla hiç ayrılmayan adil ve kalıcı bir barışı kurmak olduğunu; bu eksende TMMOB ve bağlı odalarının elinden gelen her şeyi yapmak sorumluluğunda olduğunu kabul ediyorum.

TMMOB, zaman içerisinde yüklenmiştir, kanun koyucunun amacını aşan işlevler ama, TMMOB ve bağlı odaları, meslek temelinde biçimlenmişlerdir. Belli bir meslek temelinde dayanınca, kaçınılmaz olarak, o örgütün doğası gereği, meslek sorunlarıyla, koşullar her ne olursa olsun ilgilenmek gibi bir sorumluluğu vardır. Yüklenen toplumsal misyonla ayağı birlikte birlikte gitmesi gereken bu mesleki sorunlarla ilgilenme konusuna sonuna kadar sahip çıkmak ve koşullar ne olursa olsun örneğin, demokrasiyi savunurken meslek bazındaki sorunları da aynı derecede öne çıkartarak savunma gereğine işaret etmek istiyorum.

İkinci kategorideki görevlerin mükemmel yapıl-

ması halinde; yani, mesleki sorunların iyi yakalanıp orada güçlü olunması halinde, TMMOB'nin ve bağlı odalarının toplumsal işlevlerindeki sesini çok daha güçlü olarak duyurabileceği inancını taşıyorum.

"Özellikle mühendislerden söz ettiğimizde, bu meslek^ dalını ortaya çıkaran olgu, bilim, teknoloji, 'sanayi aktivitesinin yarattığı gereksinimdir."

Her meslek, kendisini doğuran toplumsal gereksinim sürdüğü sürece var olur; yani, her meslek, sonuçta bir toplumsal gereksinim varsa ortaya çıkar ve bu toplumsal gereksinimler değiştiği takdirde meslek de içerik ve kapsam değiştirir. Hatta öyle bir zaman gelir ki; öyle bir aşamaya gelinir ki, toplumsal gereksinim, artık o meslek dalına olan gereksinimi de tümüyle ortadan kaldıracaktır, o mesleğe artık hiçbir biçimde gereksinim kalmayabilir. Demek ki meslek temelindeki bir örgüt, her şeyden önce kapsadığı meslek kategorisini doğuran toplumsal gereksinimlerde bir değişim var mı, sürekli olarak onu gözlemek durumundadır.

Konumuz, TMMOB ve bağlı odaları; Mühendisler ve Mimarlar olduğuna göre, hemen söylemek gerekir ki, bu meslek grubunu doğuran başlıca toplumsal gereksinim bilim-teknoloji ve sanayi üçlemesidir. Genel olarak söylüyorum. Buradaki sanayi terimini lütfen dar anlamda almayın, aklınıza gelebilir, niçin diğer üretici sektörler burada söylenmiyor sorusunu hemen yanıtlayayım. Sanayii, ben, çağımızda kapsadığı yeni anlamı ve içeriği içerisinde kullanıyorum. Örneğin, üretken hizmetler, üretken hizmetler denilen kesimi; yani, mühendislik danışmanlık hizmetleri, tasarım hizmetleri, buna benzer hizmetleri sanayinin ayrılmaz bir parçası sayıyorum ve yine gelişim dinamiği içerisinde, örneğin tarım sektörünü, 21. yüzyılın sanayi alanlarından bir tanesi olarak gördüğümü söylüyorum ve sanayi derken; bilim, teknoloji, sanayi derken, bu sanayii böylesine bir kapsam içerisinde kavradığımı ifade ediyorum.

Özellikle mühendislerden söz ettiğimizde, bu meslek dalını ortaya çıkaran olgu, bilim, teknoloji, sanayi faaliyetinin yarattığı gereksinimdir. Eğer bilim, teknoloji, sanayi temelinde, yaşadığımız tarih kesitinde birtakım değişimler oluyorsa, bellidir ki, bu değişiklik, bu meslek kesiminde de belli değişiklikler yaratacaktır. Onun için, bugün, bilim, teknoloji, sanayi alanında bazı hızlı değişimler oluyorsa ve eğer buna bağlı olarak mühendislik kesiminde, mühendislik mesleğinin içeriği, kapsadığı disiplinler bağlamında birtakım değişiklikler oluyorsa, TMMOB ve bağlı odalarının bunu zamanında yakalayıp iyi çözümlenmesi ve hatta bu çözümlenmelerini doğrudan doğruya bu ülkenin mühendislerine de aktarması gerekir. Tabii benim bu söylediğim değişim, evvela dünya geneline baktığımızda gözüküyor. Görüyoruz ki, sanayi bir nitelik değişimi içerisinde. Teknolojinin giderek ağırlık kazandığı bir sanayi yapısı görüyoruz dünya geneline baktığımızda; ama, Türkiye özelinde indığımızda sorunun biraz daha çatallaştığını görü-

yoruz.

Dünya genelinde ileri sanayi ülkeleri dediğimi/, ülkelerde sanayi belli bir değişim sürecine girmişken, Türkiye, sanayileşme sürecini henüz tamamlayamamış bir ülkedir.

Bu ülkenin mühendis örgütlerinin, dünya genelindeki bu değişimi görmekten öte, Türkiye'nin sanayileşmemesinin ortaya çıkardığı mesleki sorunlar konusundaki sorumluluğu daha da bir büyüktür.

TMMOB ve bağlı meslek örgütlerinin Türkiye gibi sanayileşmesini henüz tamamlamamış bir ülkede sanayileşme meselesi ile toplumsal bir gerekliliğin de ötesinde, kapsadığı meslek kitlesinin yaşamsal bir alanı olduğu için ilgilenmesi gerektiğini söylüyorum. Sanayileşmeyi sadece sanayileşme olarak değil, çağımızdaki kavramsal bütünlüğü içerisinde, bilim, teknoloji, sanayi bütünselliği içerisinde kavrayacak bir örgüt olarak meseleye yaklaşması gerektiğini söylüyorum ve bu bütünsellik içerisinde Türkiye'de politika üretilmesine katkıda bulunması gereken bir örgüt olarak algılıyorum.

"Mühendisler, bilim, teknoloji ve sanayinin yeşereceği toprakta var olacak bir meslek kesimidir. Eğer toprak kuruyorsa, zaten ne mühendise ne de onun örgütüne gereksinim yoktur."

TMMOB ve bağlı odalarının, hepimizin, mutlaka Türkiye'de ulusal plandaki bilim, teknoloji, sanayi politikalarıyla ilgilenmemiz gerektiği inancındayım. Politikaların formülasyonunda örneğin, eğer yoksa bu politikaların ortaya çıkmasında son derece dinamik bir unsur olarak rol alınması gerektiğini söylüyorum. Bunu TMMOB ve bağlı odaları otursun bilim, teknoloji sanayi politikalarını üretsin, tasarımlasın anlamında söylemiyorum; ama, Türkiye'de bu politikaların oluşturulacağı platformlarda odalar söz ve karar sahibi olmanın yöntemini, yolunu bulmak zorundadır, buna talip olmak zorundadır. Buna talip olabilmek için de bilim, teknoloji, sanayi üçlemesinin günümüzdeki bütün sorunlarını, bütün kapsam ve içeriğini, değişimini kendisi kendi bünyesinde çok iyi kavramak zorundadır.

Bu konuyu kapatırken şunu vurgulamak istiyorum. Mühendisler, bilim, teknoloji ve sanayinin yeşereceği toprakta var olacak bir meslek kesimidir. Eğer toprak kuruyorsa, zaten ne mühendise ne de onun örgütüne gereksinim vardır.

Ben o inancı taşıyorum ki, 1980 müdahalesinden bu yana Türkiye'de bilim, teknoloji, sanayi toprağı kurutulmuştur ve hala da söylem ne olursa olsun bu toprak kurumaktadır.

Yine, bir meslek örgütü temelinde ikinci yaklaşımım, mesleğin kalitesi kavramıyla ilgili olacak. Mühendis örgütü, mühendisleri kapsayan bir örgüt, onların sorunlarını dile getiren bir örgüt. Her meslek örgütünün kapsadığı meslek sahiplerinin meslek kalitelerinin mükemmelleşmesi gibi bir sorunu olduğunu sanıyorum. Meslek kalitesinin mükemmelleşmesine sadece bu mesleğe gereksinimi olanların gereksinimleri çok iyi karşılansın.

bunun için meslek kalitesi iyileşsin diye bakmayalım. Ben, meslek kalitesini her şeyden önce birey düzeyinde ele alınması gereken bir konu olarak algılıyorum.

Bir mühendisin, üretim süreci içerisinde kime hizmet ettiğini biliyoruz, bunu tartışmayacağız, toplumsal çözümlerimiz hepimiz biliyoruz. Burada mesleğin kalitesinin iyileşmesini, hizmet ettiği toplumsal kesimin ötesinde bir mühendisin bireysel düzeyde kendisine sorumluluğu olarak da algılamak gerekir. Bir meslek sahibi, her şeyden önce o mesleği mükemmel yapabilmenin fikri donanımına sahip olmalıdır. Mühendis bu mesleğin disiplinlerini çok iyi bilebilmek durumundadır. Bu disiplinlere egemen olabilmek durumundadır. Önünde bir ufku açık olarak görmelidir. Eğer Türkiye'de bir mühendis, kendi mesleğini ilerletmek istiyorsa ufku açık olmalıdır, bu olanağa sahip bulunmalıdır. Bunu bir mühendisin, çok doğal bir hakkı olarak görüyorum ve bunu, birey düzeyinde bir hak olarak görüyorum. Aynı zamanda, eğer ileriye dönük yaklaşımımız ve ileriye dönük iddialarımız var ise, şu andaki mühendis kalitesini yükseltmenin, Türkiye'nin geleceğine ilişkin önerilerimizi destekleyecek bir yatırım olarak algılamamız gerektiğine inanıyorum ve bunu şunun için söylüyorum: Siz, bugünkü düzeni beğenmeyebilirsiniz yarın kendiniz çok daha güzel, mükemmel bir düzenin kurulmasını düşleyebilir ve hatta bunun için de çalışabilirsiniz; ama, o imkan elinize geçtiğinde, eğer birlikte yürüdüğünüz kuşaklar belli bir birikime sahip olmamışsa yapacağınız hiçbir şey yoktur. Meslek kalitesine bu açıdan da yaklaşılması gerektiğini söylemek istiyorum.

Türkiye'de yetişen mühendisler aynı kalitede yetişmemektedir. Türkiye'nin üniversitelerinden çıkarılan mühendislerin aynı kalitede mühendisler olduğunu söylemek mümkün değildir. Daha düşük kalitede yetiştirilmiş mühendislerin yetişme koşullarına göz yummak demek, o insanlara karşı bir sorumluluğu yerine getirmemek demektir.

Türkiye'nin özellikle Anadolu'ya dağılmış üniversitelerinde yetiştirilen mühendis kalitesi tartışmalıdır. Biz, bunu olduğu gibi kabul edemeyiz. Bir meslek örgütü, cesaretle bu konuyu ele alıp bunun üzerine gitmek durumundadır. Bozulan meslek kalitesi, mühendisliğin gerektirdiği disiplinleri almadan yetişmiş bir meslek kalitesi, bu kategoriye insanların iş bulabilmek için en kestirme yoldan belli siyasi akımlara angaje olması sonucundan başka bir şey getiremeyecektir. Ve o belli siyasi akımlara angaje olma yoluyla iş bulan mühendisler, TMMOB'nin yüklendiği toplumsal misyonun önünde duran son derece aşılmaz engeller yaratacaklardır.

Türkiye'deki mühendislerin meslek kalitesinin iyileştirilmesi için mühendislik eğitimi veren bütün öğretim kurumlarının, öğretim programlarının, hoca kalitelerinin ve öğretimin sistemlerinin mutlaka bizim meslek örgütlerimizin ilgi alanı içerisinde olması, mutlaka denetim altında tutulması ve bizim meslek örgütlerimizin, mühendis yetiştiren üniversitelerin ders programları konusunda Türkiye genelinde söz söyleyebilmesinin gerekli olduğunu sanıyorum. Bu söz hakkını ele geçirmek zorundayız.

Sözü uzatmadan üçüncü örneğime geçeceğim, tamamen bir meslek örgütü yaklaşımı içerisinde. Bu, meslek akreditasyonu meselesidir.

Şimdi bir gerçeği görelim. Biz mühendisler, yetiştiğimiz üniversiteden mezun olur olmaz her türlü mesleki sorumluluğu ya da yetkiyi yüklenilebilir imtiyazına bugün Türkiye'de sahibiz. Yani, biz, diplomayı cebimize koyduktan sonra başka akreditasyon süreçlerinden ya da başka tür sınavlardan geçmeyiz. Mevzuat açısından cebimizdeki diploma mesleksi alanda bize sonsuz bir yetki veriyor. Şimdi, bu zannediyorum hep böyle gitmeyecek ve özellikle bilim, teknoloji, sanayideki gelişmeler bağlamında belli mesleksi alanlarda, belli uzmanlık alanlarında hızla yayılan akreditasyon uygulamaları, şu veya bu nedenle, şu ya da bunun eliyle Türkiye'ye de gelecek. Bundan böyle belli mühendislik alanlarında belli otoritelerin, belli organların akreditasyonu olmadan bazı işyerleri mühendis almamaya başlayacak. Bugün kapalı kapılar arkasında yaptıkları seçmeyi çok daha legal biçimde, açık bir biçimde yapmaya başlayacaklar ya da bunun mevzuatını dayatacaklar.

Şimdi, hangi nedenden olursa olsun, eğer Türkiye'nin gündeminde böyle bir mesleksi yaklaşım varsa, bizim odalarımız bu konuyu, mümkün olan en kısa zamanda yakalayıp bu konuda ne söyleyeceklerse, ne üreteceklerse bunun önerilerini oluşturmak zorundadırlar. Çünkü, bu defakto önümüze geldiği zaman biz çok hazırlıksız olacağız ve çok fazla karşı çıkacak argümanlarımız da olmayacak. Ya bu akreditasyona biz talip olalım ya da akreditasyon kuruluşlarını biz tanımlamaya çalışalım; ya da böyle bir şey istemiyorsak bunun önlemlerini şimdiden alacak biçimde bir öneri, bir yaklaşım üzerinde kafa yormaya başlayalım.

Ben bu örneği de daha fazla genişletmeyeceğim. Bütün anlatmak istediğim şey şu: Başta söylediğim gibi tekrar teyit ediyorum. TMMOB ve bağlı odaları Türkiye'nin kendine özgü koşullarıyla, ne yazık ki, Türkiye'ye özgü koşullardan dolayı, kanun koyucunun amacını aşarak belli bir toplumsal misyona sahip çıkmıştır. Çok doğru yapmıştır. Bu toplumsal misyon bugün de devam etmektedir, çok doğru. Bu misyonu, biz, yerine getirmenin yolunu bulmak durumundayız; ama, bunun yanında hiç göz ardı etmeden ve hiç azımsamadan bir meslek örgütünün kapsadığı meslek erbabının can alıcı sorunlarına da aynı sıcaklıkla yaklaşmak ve bunları aynı ciddiyetle ele almak durumundayız.

İkinci alandaki başarımız, toplumsal misyonumuzun da önünü açacaktır. Toplumsal misyonda söz dinlenir bir kuruluş haline, daha fazla söz dinlenir bir kuruluş haline gelme yolunu bize açacaktır.

Konuşmacılardan Mehmet SOĞANCI'nın ve Panel'e soruları ile katkıda bulunan katılımcıların görüşleri daha sonraki sayılarımızda verilecektir.

HAZIRLAYAN:
BÜLTEN YAYIN KOMİSYONU